

XBRL-rapportering

Digital rapportering av finansiella rapporter

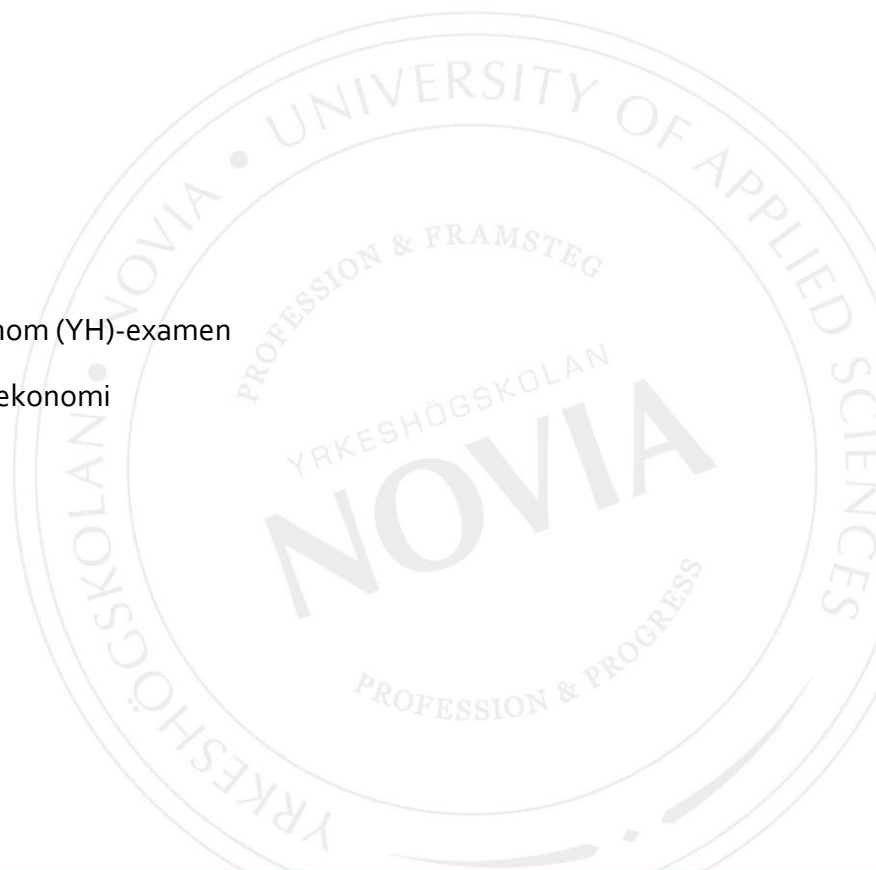
Case: Malax kommun

Freja Söderblom

Examensarbete för tradenom (YH)-examen

Utbildningen för företagsekonomi

Vasa 2020

EXAMENSARBETE

Författare: Freja Söderblom
Utbildning och ort: Företagsekonomi, Vasa
Inriktningsalternativ: Ekonomiförvaltning
Handledare: Anna-Lena Berglund

Titel: XBRL-rapportering – Digital rapportering av finansiella rapporter

Datum: 14.11.2020

Sidantal: 53

Bilagor: 3

Abstrakt

Digital rapportering av finansiella rapporter förverkligas från och med år 2020. Bakgrunden till digitaliseringen är att skapa tillförlitlig finansiell information. I Finland berör digitaliseringen både den offentliga och den privata sektorn och först i tur står kommuner och börsnoterade bolag. Syftet med det här examensarbetet var att ta reda på vad XBRL-rapportering är och vad övergången till digital rapportering av finansiella rapporter ställer för krav på både rapporteringen och rapportörerna.

I den teoretiska delen beskrevs ämnena digital ekonomiförvaltning, XBRL-rapportering, offentliga sektorns rapportering med Kommuninformationsprogrammet samt privata sektorns rapportering med ESEF-standarden. Den empiriska delen bestod av en fallstudie på Malax kommun för att undersöka hur de har valt att övergå till den nya rapporteringen och det nya rapporteringssättet. Därtill gjordes även korta intervjuer med övriga kommuner för att jämföra de valda övergångsmetoderna bland kommunerna. Utöver fallstudien analyserades även teoridelen för att besvara två av arbetets frågeställningar.

Resultatet av fallstudien blev att kommunerna ska tillämpa de uppdaterade standarderna, som förnyar både rapporternas innehåll och gör det till elektroniskt XBRL-format. Resultatet av den teoretiska analysen blev att de noterade bolagen endast ska implementera det elektroniska formatet på sina nuvarande rapporter.

Språk: svenska

Nyckelord: XBRL, digital rapportering, kommuner, noterade bolag, Kommuninformationsprogrammet, ESEF

OPINNÄYTETYÖ

Tekijä: Freja Söderblom
Koulutus ja paikkakunta: Liiketalous, Vaasa
Suuntautumisvaihtoehto: Taloushallinto
Ohjaaja: Anna-Lena Berglund

Nimike: XBRL-raportointi – Taloudellisten raporttien digitaalinen raportointi

Päivämäärä: 14.11.2020 Sivumäärä: 53 Liitteet: 3

Tiivistelmä

Taloudellisten raporttien digitaalinen raportointi toteutuu vuodesta 2020 alkaen. Digitalisaation syy on luoda luotettavia taloudellisia tietoja. Suomessa digitalisaatio vaikuttaa sekä julkiseen että yksityiseen sektoriin ja kunnat ja pörssiyritykset ovat ensin vuorossa. Tämän opinnäytetyön tarkoituksena oli selvittää, mitä XBRL-raportointi on ja mitä siirtyminen digitaaliseen raportointiin edellyttää sekä raportoinnilta että esittelijöiltä.

Teoreettisessa osassa kuvataan digitaalista taloushallintoa, XBRL-raportointia, julkisen sektorin raportointia ja Kuntatieto-ohjelmaa sekä yksityisen sektorin raportointia ja ESEF-standardia. Empiirinen osa koostuu tapaustutkimuksesta Maalahden kunnasta, jossa selvitettiin, kuinka he ovat päättäneet siirtyä uuteen raportointiin ja uuteen raportointimenetelmään. Lisäksi tehtiin lyhyitä haastatteluja muiden kuntien kanssa valittujen siirtymämenetelmien vertailemiseksi kuntien kesken. Tapaustutkimuksen lisäksi analysoitiin teoriaosaa vastatakseen kahteen opinnäytetyön kysymykseen.

Tapaustutkimuksen tulos oli, että kunnat soveltavat päivitettyjä standardeja, jotka uudistavat sekä raporttien sisällön että tekevät siitä sähköisen XBRL-muodon. Teoreettisen analyysin tulos oli, että pörssiyritykset vain ottavat sähköisen muodon käyttöön nykyisissä raporteissaan.

Kieli: ruotsi Avainsanat: XBRL, digitaalinen raportointi, kunnat, pörssiyritykset, Kuntatieto-ohjelma, ESEF

BACHELOR'S THESIS

Author: Freja Söderblom
Degree Programme: Business Administration
Specialization: Financial Administration
Supervisor: Anna-Lena Berglund

Title: XBRL-reporting – Digital Reporting of Financial Reports

Date: November 14, 2020 Number of pages: 53 Appendices: 3

Abstract

Digital reporting of financial reports will be realized from the year 2020. The reason for digitalization is to create reliable financial information. In Finland, digitalization affects both the public and private sectors and first in line are municipalities and listed companies. The purpose of this thesis was to find out what XBRL-reporting is and what the transition to digital reporting of financial reports requires from both reporting and the rapporteurs.

In the theoretical part, the topics digital finance management, XBRL-reporting, the public sector reporting with the Municipal Information Program and the private sector reporting with the ESEF-standard were described. The empirical part consisted of a case study of Malax municipality to investigate how they have chosen to transition to the new reporting and the new reporting method. In addition, short interviews were conducted with other municipalities to compare the chosen transition methods among the municipalities. In addition to the case study, the theoretical part was also analyzed to answer two of the thesis's questions.

The result of the case study was that the municipalities shall apply the updated standards, which renew both the content of the reports and make it an electronic XBRL-format. The result of the theoretical analysis was that the listed companies only shall implement the electronic format on their current reports.

Language: Swedish Key words: XBRL, digital reporting, municipalities, listed companies, Municipal Information Program, ESEF

Innehållsförteckning

1	Inledning.....	1
1.1	Problemdiskussion	2
1.2	Syfte.....	2
2	Digital ekonomiförvaltning.....	3
2.1	Ekonomiförvaltningens grunder.....	3
2.2	Digital ekonomiförvaltning	5
2.3	Digital rapportering.....	7
3	XBRL-rapportering	9
3.1	Rapporteringspråket XBRL	9
3.2	XBRL-rapportering – ibruktagning och användning	11
4	Offentliga sektorns rapportering	14
4.1	Kommunens bokföring och bokslut.....	14
4.2	Kommuninformationsprogrammet.....	18
4.3	JHS-rekommendationerna.....	22
4.4	Den nya rapporteringen	24
5	Privata sektorns rapportering	30
5.1	Aktiebolagens bokföring och bokslut.....	30
5.2	International Financial Reporting Standards	31
5.3	European Single Electronic Format	33
5.4	Den nya rapporteringen	35
6	Empirisk undersökning	38
6.1	Presentation av Malax kommun.....	38
6.2	Metod och tillvägagångssätt	39
6.3	Projekt för byte av ekonomisystem.....	39
6.4	Intervjuer om övergången till det nya rapporteringssättet.....	43
7	Analys och diskussion	47
7.1	Reliabilitet och validitet.....	51
8	Avslutning.....	52
8.1	Förslag till vidare studier	53
	Källförteckning.....	54

Bilaga 1: Motsvarighetstabell för kontoplanerna i gamla och nya ekonomisystemen

Bilaga 2: Checklista vid den automatiserade rapporteringen

Bilaga 3: E-postmeddelande med intervjufrågor åt övriga kommuners ekonomichefer

Ordförklaringar

Affärssystem	ett programpaket med många anpassbara moduler där ett företag hanterar all information och administration.
Bokslut	en sammanställning av den löpande bokföringen för en räkenskapsperiod, som består av balans- och resultaträkning, finansieringsanalys, noter och i många fall en verksamhetsberättelse.
Ekonomisystem	som ett affärssystem men med begränsade funktioner och färre moduler.
ESEF	<i>European Single Electronic Format</i> , europeisk elektronisk rapporteringsstandard.
IFRS	<i>International Financial Reporting Standards</i> , internationella redovisningsstandarder.
JHS-rekommendationer	rekommendationer för informationsförvaltning inom den offentliga förvaltningen.
Kommuninformationsprogrammet	en reform för kommuners och samkommuners ekonomirapportering.
Koncern	sammanslutning av fristående organisationer under gemensam finansiell ledning.
XBRL	<i>eXtensible Business Reporting Language</i> , informationspråk för ekonomisk rapportering.

1 Inledning

De finansiella rapporterna digitaliseras. Digital rapportering av finansiella rapporter förverkligas från och med år 2020. Bakgrunden till digitaliseringen är att skapa tillförlitlig finansiell information. I Finland berör digitaliseringen både den offentliga och den privata sektorn. Först i tur med att rapportera finansiella rapporter digitalt står kommuner och börsnoterade bolag.

Finlands Finansministerium har sammanställt det så kallade Kommuninformationsprogrammet, vars syfte är att automatisera kommuners och samkommuners ekonomirapportering, detta genom att digitalisera insamlingsprocessen. Likaså har även Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten, ESMA, utvecklat en gemensam europeisk elektronisk rapporteringsstandard, ESEF – *European Single Electronic Format*, som börsnoterade bolag nu ska använda sig av vid upprättandet av boksluten för 2020. Detta innebär att de bokslut som görs hädanefter ska rapporteras digitalt, med hjälp av det nya framtagna XBRL-formatet.

För att den digitala rapporteringen ska vara möjlig, har det skapats ett nytt digitalt språk för ekonomisk rapportering, XBRL – *eXtensible Business Reporting Language*. XBRL-formatet utgör en standard för enhetlig rapportering för alla olika användare inom den ekonomiska informationskedjan. Formatet använder sig av så kallade XBRL-taxonomier, som fungerar som en ordlista för utbyte av affärsinformation. Därtill finns det även XBRL-scheman och länkbaser som kopplar ihop rätt konton och rader i bokföringsprogrammet till rätt plats i XBRL-instansdokumentet.

Den här digitaliseringen och automatiseringen förutsätter även en utvecklad digital ekonomiförvaltning. Den digitala utvecklingen och det digitala arbetsättet som vi har idag, är något som intresserar mig och därför skriver jag också detta arbete. För att få en mer praktisk synvinkel på det nya rapporteringsättet, har jag valt att ta med Malax kommun och deras förberedande arbete som case till det här examensarbetet.

1.1 Problemdiskussion

Eftersom detta är ett nytt och aktuellt ämne, finns det inte mycket av tidigare information att utgå ifrån, utan endast ett fåtal undersökningar och studier. Syftet med Kommuninformationsprogrammet och ESEF är att förenkla digital användning av finansiell information, eftersom XBRL-formatet möjliggör automatiserad läsning av stora informationsmängder. För kommunernas och företagens del är detta även tiden för att starta digitaliseringsarbetet, om det ännu inte har inletts. Den här automatiseringen och digitaliseringen innebär att kommuner och företag bör använda sig av sådana program och affärssystem som är kapabla att så smidigt som möjligt implementera och anpassa det nya XBRL-formatet. Detta innebär då att kommuner och företag till en början får en del extra arbete och kontroller som bör göras innan den digitala rapporteringen kan löpa smidigt.

1.2 Syfte

Syftet med detta examensarbete är att ta reda på vad XBRL-rapportering är och vad övergången till digital rapportering av finansiella rapporter ställer för krav på rapporteringen och rapportörerna. I och med att den här övergången sker både inom den offentliga och den privata sektorn, blir rapportörerna både kommuner och börsnoterade företag. I det här arbetet kommer det nya Kommuninformationsprogrammet och den nya ESEF-standarden att klargöras samt de sannolika påverkningarna och följderna att identifieras. Målet med det här examensarbetet är att få en tydligare bild av hur den digitala rapporteringen av finansiella rapporter kommer att se ut härnäst.

För att uppnå syftet med det här examensarbetet bör följande frågor, baserat på problemdiskussionen, kunna besvaras:

- *Vad innebär XBRL-rapportering?*
- *Hur påverkas en kommuns, i det här fallet Malax kommuns, rapportering av det nya Kommuninformationsprogrammet?*
- *Hur påverkas ett företags rapportering av den nya ESEF-standarden?*

2 Digital ekonomiförvaltning

Digital ekonomiförvaltning är en förutsättning för att en digital rapportering av de finansiella rapporterna ska vara möjligt. För att kunna ha en digital ekonomiförvaltning behövs ett digitalt ekonomisystem att registrera olika händelser i. I det här kapitlet kommer ekonomiförvaltningens grunder, digital ekonomiförvaltning och digital rapportering att definieras och förklaras.

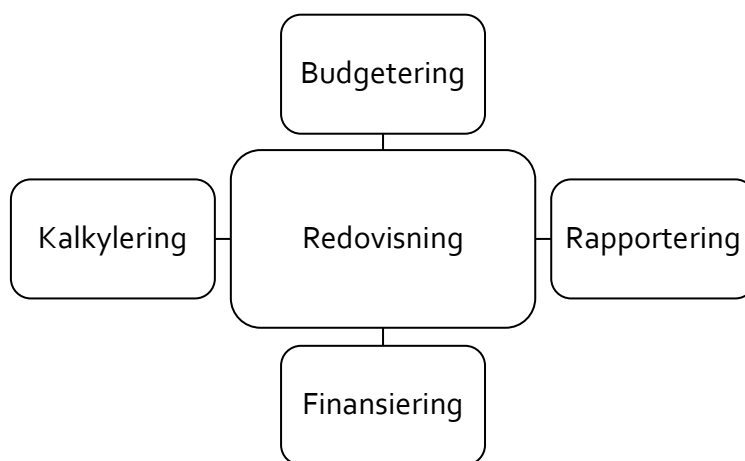
2.1 Ekonomiförvaltningens grunder

Ekonomiförvaltning är en viktig del av ett företags eller en organisations verksamhet. Nationalencyklopedin definierar ordet förvaltning som *"att sköta eller administrera något för någon annans räkning"* och ordet ekonomi som *"vetenskaplig disciplin som omfattar studiet av resursers bildande, organisation och användning"*. Ekonomiförvaltningen har, utgående från det sammansatta ordets definitioner, som uppgift att se till att organisationens medel räcker till samt att producera information om organisationens ekonomi för beslutsfattande. (Nationalencyklopedin, u.å. c; Nationalencyklopedin, u.å. b)

En av ekonomiförvaltningens uppgifter är att möjliggöra en lönsam utveckling för organisationen. Det kan uppnås genom att använda ekonomistyrning, vilket innebär att titta bakåt i tiden och följa upp vad företaget eller organisationen har gjort, för att sedan titta framåt och styra företaget eller organisationen i rätt riktning. Ekonomistyrningens syfte är att befrämja uppnåendet av företagets strategiska mål och då även företagets vision och affärsidé. Det finns olika styrmedel som kan användas vid ekonomistyrning för att uppnå de utsatta målen som företaget eller organisationen har. Ofta använda verktyg är formella styrmedel, såsom budgetering och kalkylering, prestationsmätning, internprissättning och processtyrning, men även organisationsstruktur, vilket innebär att styra genom olika belöningsystem, organisationsformer och ansvarsfördelningar. Dessa verktyg får fram väsentlig information om nuläget, som organisationen sedan kan använda sig av vid framtida beslutsfattanden. Ekonomistyrning är med andra ord allt som görs inom en organisation för att planera, styra, kontrollera, få information om och följa upp verksamheten ekonomiskt. (Berggård J. , 2018b; Skärvad & Olsson, 2015)

Till ekonomiförvaltningens uppgifter hör även att hålla koll på de administrativa delarna av verksamhetsprocessen, dit hör bland annat inköpsprocessen, produktionsprocessen

och försäljningsprocessen. Alla händelser inom verksamhetsprocessen finns samlade i organisationens ekonomisystem. Ett ekonomisystem består av flera koordinerade system för bland annat redovisning, kalkylering, budgetering, lönehantering och fakturahantering, samt övriga sidosystem för produktionsstyrning, material- och lagerhantering. Den centrala delen i ett ekonomisystem är redovisning, eftersom den tillhandahåller de övriga systemdelarna med underlag för uppföljning och planering. Redovisningen förser även organisationens intressenter med olika rapporter och information som föreskrivs i olika lagar och förordningar. (Berggård, 2018a) Nedan finns en illustration av hur olika delar koordineras i ett ekonomisystem:

Figur 1: Företagets ekonomisystem (Berggård, 2018a)

Det huvudsakliga syftet med redovisningen är att klargöra verksamhetens resultat. Eftersom resultatet och hur det används är av stor betydelse för organisationens intressenter, är beräkningen och användningen av resultatet noggrant fastställt i flera lagar. Utifrån redovisningen ska det även deklarerats åt Skatteverket och övriga myndigheter, så att det på basen av det redovisade resultatet kan betalas skatt och övriga avgifter. I Finland är de centrala lagarna bokföringslagen (30.12.1997/1336), bokföringsförordningen (30.12.1997/1339), statrådets förordning om uppgifter som ska tas upp i små- och mikroföretags bokslut (30.12.2015/1753) samt olika organisationsformers gällande lagstiftning, såsom aktiebolagslagen (21.7.2006/624) eller kommunallagen (10.4.2015/410). (Tomperi, 2020)

Redovisningen delas upp i två delar, extern redovisning och intern redovisning. Den externa redovisningen är den redovisning som riktar in sig på organisationens bokföring. Den externa redovisningen ska utgående från bokföringen producera ett lagenligt bokslut med resultat- och balansräkning, finansieringsanalys och noter samt olika rapporter, såsom den lagstadgade skattedeklarationen. Den interna redovisningen görs för internt bruk, för organisationens egen uppföljning och beslut om hur verksamheten ska ledas på kort och lång sikt. (Berggård, 2018a; Tomperi, 2020)

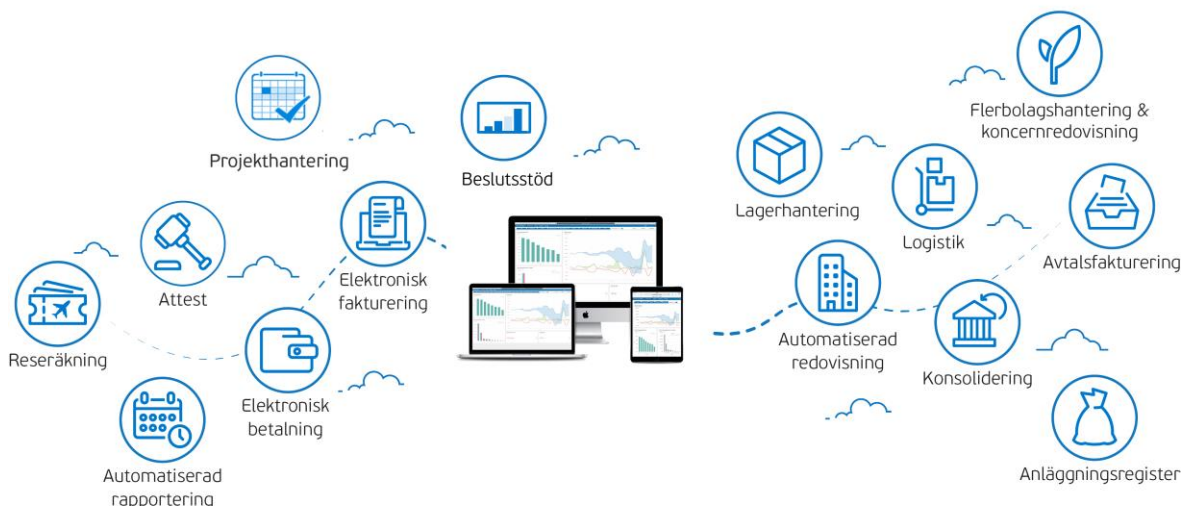
2.2 Digital ekonomiförvaltning

Internet har gjort det möjligt att effektivera ekonomiförvaltningen genom att använda affärssystem. Ett affärssystem, eller ett ERP-system – *Enterprise Resource Planning*, är ett mjukvaruprogram som stödjer sömlös integration av all information som strömmar genom en organisation. Ett ERP-system består av flera integrerade moduler för olika delar som en verksamhet kan ha, såsom ekonomi och bokföring, ekonomistyrning, HR, produktion, lagerhantering och inventering, försäljning och inköp, e-handel, projektadministration och så vidare. Syftet med ERP-system är att täcka alla funktioner i organisationen och att tillåta användarna att ha tillgång till information i realtid. ERP-system erbjuds vanligen som programpaket av olika leverantörer. (Samara, 2015)

Det finns tre olika sätt att implementera ERP-system, lokalt, som molntjänst, eller hybrid. Lokala ERP-system körs i organisationens eget datacenter och möjliggör för maximal flexibilitet och kontroll. Molnbaserade ERP-system lagrar data på systemleverantörernas servrar och kan nås var som helst, när som helst. Hybrida ERP-system kör en del av funktionerna i molnet och en del lokalt hos organisationen. Hybrida ERP-system kallas även för två-nivå ERP. Dessa tre typer av ERP-system ger organisationer möjlighet att hitta det system som passar dem bäst. (SAP, 2017)

Idag finns det flera olika ERP-systemleverantörer som organisationer kan välja mellan. Många leverantörer erbjuder även sina kunder möjligheten att anpassa affärssystemen enligt behov, vilket gör att organisationerna inte betalar för mer än vad som används. Exempel på ERP-systemleverantörer är Visma och Lemonsoft. Båda företagen erbjuder sina kunder möjligheten att välja bland olika systempaket med tillgång till olika delar. De erbjuder även sina kunder möjligheten att expandera och köpa mer tillägg till sina

systempaket i den takt som kundernas verksamheter växer och utvecklas. (Lemonsoft Oy, 2016; Visma Ab, 2020) Nedan finns en illustration av vilka delar som kan användas i ERP-systemet Visma.net:

Figur 2: ERP-systemet Visma.net (Visma Ab, 2020)

Ekonomiförvaltningen blir effektivare tack vare internet. Det bokföringsmässiga arbetet minskas med hjälp av automatiserade funktioner. Fakturahanteringen blir effektivare genom att använda elektronisk fakturering. En försäljare kan genom en knapptryckning skicka fakturan direkt åt köparen via internet, samtidigt överförs uppgifterna både till försäljningen som fakturerade och till köparens inköpsprogram. Köparen kan då även elektroniskt lägga fakturan i rullning för granskning och godkännande av rätt ansvarspersoner i fakturahanteringsprogrammet. Fakturans uppgifter kan arkiveras i försäljningens eller faktureringsdatabank, varifrån man senare kan läsa den exempelvis från en webbläsare. Från databanken hämtas fakturorna även som bokföringsmaterial till bokföringen. Det finns även "molnbaserade" databanker, vilket innebär att användarna kan komma åt och granska informationen utanför kontoret. (Tomperi, 2020)

En betydande del arbetsmängd och tid kan sparas genom att använda automatisk registrering av affärshändelser. Det att faktureringsuppgifterna automatiskt överförs till säljarens bokföring enligt informationen på fakturan, och att transaktionen kan konfigureras så att fakturan automatisk också konteras rätt i köparens bokföring, är bevis på att både arbetsmängd och tid minskar vid användandet av digital ekonomiförvaltning. Konteringen görs i enlighet med den nya standardiserade kodlistan med koderna för ekonomisk rapportering. Rapporteringskoderna har tagit hänsyn till den information som

krävs av olika myndigheter, så anmälningar kan också automatiskt överföras till olika parter, bland annat Skatteförvaltningen, inkomstregistret, handelsregistret, Statistikcentralen, bankernas företagsanalys och så vidare. (Tomperi, 2020) Kodlistan med koderna för ekonomisk rapportering fås från webbtjänsten Koodistot på www.koodistot.suomi.fi.

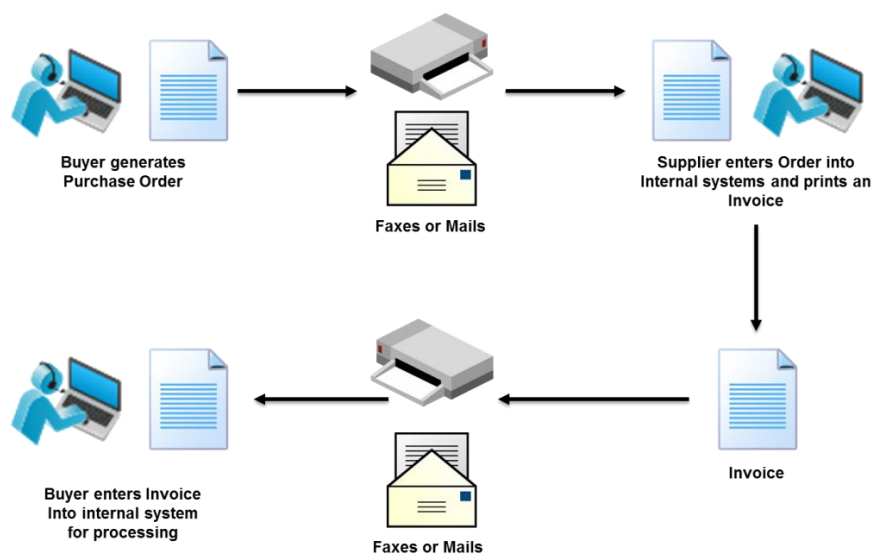
2.3 Digital rapportering

Digital rapportering och digitala rapporter är tillsammans med affärssystemen en del av det som kallas E-business. Det svenska begreppet e-handel definieras enligt Nationalencyklopedin som "*handel med varor och tjänster över internet*". E-handeln är dock bara en del av E-business. Definitionen av E-business inkluderar bland annat även samarbetet med affärspartners, hanteringen av elektroniska rapporter och transaktioner samt kundservice. Syftet med E-business är att, med hjälp av internet och olika IKT-program, stödja och förbättra en organisations verksamhet. (Cascarino, 2012; Nationalencyklopedin, u.å. a)

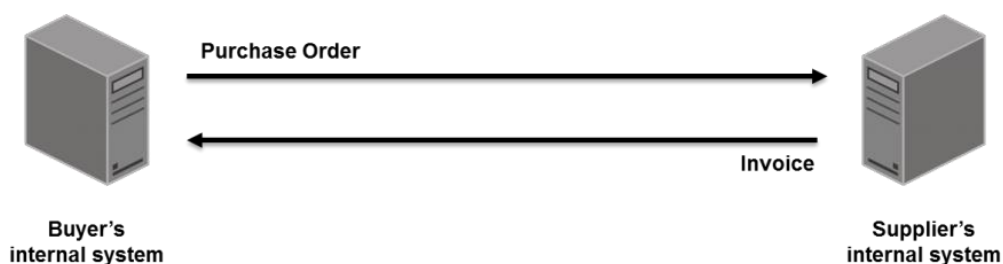
Digital rapportering och digital ekonomiförvaltning baserar sig på EDI, *Electronic Data Interchange*, som möjliggör överföring av data från ett informationssystem till ett annat. EDI används för att byta ut den manuella affärsdokumentsprocessen till att överföra elektroniska dokument och/eller affärsdata från den ena partens datasystem till den andres, utan mänskligt ingripande. Under normala omständigheter är mänskligt ingripande vid EDI endast nödvändigt vid hantering av felmeddelanden i applikationssystemen. För att utnyttja den här teknologin fullt ut skapades standarder för att säkerställa exakta, fullständiga och oförhindrade transaktioner. För att underlätta vid överföringen av information mellan olika maskinvaru- och programvaruarkitekturer, skapades EDI-standarder som är designade att vara oberoende av kommunikations- och programvaruteknik. Det finns fyra olika EDI-standarder där den viktigaste internationella standarden är UN/EDIFACT, som även rekommenderas av Förenta nationerna. (Cascarino, 2012)

Som tidigare nämnt används EDI utan mänskligt ingripande. Detta innebär att istället för att använda mycket papper och flera personer med manuellt arbete, överförs EDI dokumenten direkt till det lämpliga programmet i mottagarens system och bearbetningen

av informationen startar direkt. Fördelarna med elektroniska affärsdokument, framom pappersbaserade affärsdokument, är att det bland annat minskar på kostnader, ökar bearbetningshastigheten, minskar antalet fel och förbättrar relationen mellan affärspartnerna. De vanligaste affärsdokumenten som växlas med EDI är inköpsordrar, fakturor och leveransdokument, men även konossement, tull-, inventerings-, leveransstatus- och betalningsdokument. (EDI Basics, 2020) I figurerna 3 och 4 nedan illustreras skillnaden mellan att använda den manuella och den elektroniska affärsdokumentsprocessen vid inköpsprocessen:

Figur 3: Den manuella affärsdokumentsprocessen (EDI Basics, 2020)

Figur 4: Affärsdokumentsprocessen vid EDI (EDI Basics, 2020)

3 XBRL-rapportering

XBRL-rapportering är den centrala biten av digitaliseringen av de finansiella rapporterna. För att kunna rapportera de finansiella rapporterna digitalt behövs ett digitalt rapporteringsspråk. I det här kapitlet kommer rapporteringsspråket XBRL och XBRL-rapporteringens ibruktagning och användning att definieras och förklaras närmare.

3.1 Rapporteringsspråket XBRL

XBRL är en öppen internationell standard för digital ekonomirapportering. Förkortningen XBRL står för *eXtensible Business Reporting Language*, och det är ett utökningsbart språk för ekonomisk rapportering. (Microsoft, 2020) Med hjälp av det här rapporteringsspråket kan rapporteringstermerna bli auktoritativt definierade, vilket innebär att termerna unikt representerar innehållet i finansiella rapporter. XBRL gör det möjligt för rapporterad information att överföras mellan olika organisationer snabbt, exakt och digitalt. Det nya formatet kan göra allt det som var möjligt tidigare, samtidigt som det öppnar upp en rad nya funktioner eftersom informationen är tydligt definierad, plattformsoberoende, testbart och digitalt. Digitala finansiella rapporter förenklar sättet som människor kan använda, dela, analysera och tillföra värde till data. (XBRL International, 2020a)

Syftet med XBRL är; att förenkla finansiell rapportering för organisationer, att öka kvaliteten på informationsinnehållet i rapporterna, att snabbare få ut information till konsumtion samt att göra rapporterna från olika organisationer och perioder mer enhetliga och jämförbara. XBRL är skapat för automatiserad läsning av finansiella rapporter och ska användas i automatiserade elektroniska applikationer, med andra ord i affärssystem. Genom att använda automatiserad läsning av de finansiella rapporterna kan standardens syfte uppfyllas. (Östberg, 2008) Den automatiska inläsningen av data i XBRL-rapporter gör att data kan behandlas snabbare och kontrolleras automatiskt, vilket minskar risken för fel. Dessutom kan rapporterna direkt presenteras i olika format som är läsbara för människor. (Finansinspektionen, 2018)

XBRL består av fem komponenter, specifikation, schema, länkbaser, taxonomi och instansdokument. XBRL-specifikationen tydliggör vad XBRL är och hur XBRL-instansdokument och XBRL-taxonomier skapas. Specifikationen beskriver XBRL i tekniska termer och är ämnad för mer avancerade användare. Den andra komponenten, XBRL-

schemat, föreställer de huvudsakliga baskomponenterna i XBRL. Schemat består av en XSD-fil som preciserar hur instansdokumenten och taxonomirena ska byggas upp. Den tredje komponenten, XBRL-länkbasen, är en XML-fil med information om de element som definieras i XBRL-schemat, exempelvis rubriker på antingen ett eller flera språk, hur elementen ska summeras, hur de är kopplade till varandra och så vidare. Den fjärde komponenten är XBRL-taxonomi, som är en "terminologi" eller "ordlista" som definierar de specifika "taggarna" som används för individuella poster. XBRL-taxonomin är kombinerbar med XBRL-specifikationen. Den femte komponenten är XBRL-instansdokumentet som är en affärsrapport tillämpad för XBRL-specifikationen. De värden som finns i instansdokumentet definieras av taxonomin. (Microsoft, 2020)

En XBRL-taxonomi kan bestå av en bastaxonomi som sedan har en eller flera olika anknytningar. Detta kallas för överlappande taxonomier. En bastaxonomi kan då till exempel vara redovisningsstandarder som IFRS eller det amerikanska US GAAP. När fler taxonomier laddas in i databasen, läggs de nya elementen in i slutet av listan efter de redan existerande elementen. (Microsoft, 2020)

Det finns olika sorters länkbaser, bland annat definitions-, etikett-, presentations-, beräknings- och referenslänkbaser. Definitionslänkbaserna beskriver elementens hierarkiska relation till varandra. De definierar även elementens potentiella dimensioner samt vilka celler som inte ska rapporteras i dokumenten. Etikettlänkbaserna innehåller etiketter och namn för de olika elementen och kan innehålla etiketter på olika språk. Presentationslänkbasen innehåller information om hur elementen struktureras och hur de presenteras för användarna. Beräkningslänkbasen innehåller information om hur elementen ska summeras, det vill säga vilka element som summeras till vilka. Beräkningen är förtillfället begränsad till addition och subtraktion. Referenslänkbasen är en XML-fil med tilläggsinformation om de data som förutsätts av taxonomins utgivare, exempelvis direktiv eller lagar som reglerar rapporteringen av aktuella element. (Finansinspektionen, 2018; Microsoft, 2020)

3.2 XBRL-rapportering – ibruktagning och användning

Det internationella XBRL konsortiet stöds av fler än 600 medlemsorganisationer från både den privata och den offentliga sektorn. Standarden har utvecklats och förnyats i över ett decenniums tid och stöder nu nästan alla typer av tänkbara rapporter, samtidigt som den erbjuder ett brett utbud av funktioner som förbättrar kvaliteten och överensstämmelsen på rapporterna, såväl som rapporternas användbarhet. XBRL-rapportering används på många olika sätt, för många olika ändamål, av bland annat följande:

- *Tillsynsmyndigheter*, såsom finansiella myndigheter, värdepappersmyndigheter och börser, handelsregister, skattemyndigheter samt statistikcentraler.
- *Organisationer*, som är rapporteringsskyldiga, som rapporterar internt och som har leveranskedjor som utbyter information.
- *Regeringar* och deras statliga och offentliga myndigheter.
- *Uppgiftslämnare*, det vill säga de som skapar jämförelser, betyg och annan värdetillförande information som publiceras för andra marknadsaktörer.
- *Analytiker och investerare*, som analyserar och jämför olika potentiella investeringar.
- *Bokförare och revisorer*, som är inblandade i sina kunders rapporteringar.
(XBRL International, 2020a)

Det första man ska göra vid ibruktagning av XBRL-rapportering är att importera XBRL-taxonomier till organisationens databas. En taxonomi omfattar ett eller flera scheman och länkbaser som ska kopplas samman. Efter att man har importerat taxonomin och sammankopplat länkbaserna till schemat, ska man lägga upp raderna och koppla ihop olika redovisningskonton i kontoplanen till lämpliga rader i taxonomin. Dessa schemarader ska även förses med all väsentlig rapporteringsinformation, det vill säga den allmänna företagsinformationen, själva finansiella rapporteringsuppgifterna, noterna, kompletterande scheman samt övrig information som krävs vid rapporteringen för särskilda rapporter. När det här är gjort så är den tekniska delen klar. (Microsoft, 2020)

Till en del av XBRL-rapportering hör iXBRL – *Inline XBRL*, vilket är en öppen standard som möjliggör för ett elektroniskt dokument att bilda både mänskligt och strukturerat maskinellt läsbart data. iXBRL används av miljontals organisationer världen över för att färdigställa finansiella rapporter i ett format som tillhandahåller det strukturerade data som tillsynsmyndigheter och analytiker kräver, samtidigt som det låter rapportörerna att ha full kontroll över rapporternas layout och presentation. iXBRL använder samma HTML-standard, som används för att driva webbsidor, och bäddar in extra "taggar", som gör att datorer kan förstå figurer och redogörelser. De "taggade" rapporterna kan sedan läsas och undersökas med hjälp av interaktiva iXBRL-visningsprogram direkt i webbläsaren. I visningsprogrammet kan man genom att klicka på olika rader få fram den information som länkats med de olika länkbaserna, bland annat radens etikett, definition, referens till redovisningsstandard samt hur den beräknas. De olika "taggarna" dras från taxonomin. Rapportens typ anger vilken taxonomi som ska användas, till exempel så är resultaträkningen i figur 5 nedan, från en IFRS-rapport och då används IFRS-taxonomin, som IFRS Foundation har publicerat på sin webbsida. (XBRL International, 2020b) Figur 5 nedan illustrerar hur det ser ut när man klickar på en rad i en resultaträkning i ett iXBRL-visningsprogram:

Inline Viewer Display Options ▼

Inline XBRL Sample - Valeo Income Statement

5.4.1 Consolidated statement of income

(in millions of euros)

	Notes	2014	2013 restated ⁽⁷⁾
SALES	4.1	12,725	11,662
Cost of sales	4.3	(10,522)	(9,653)
GROSS MARGIN	4.3	2,203	2,009
% of sales		17.3%	17.2%
Research and Development expenditure, net	4.5f	(685)	(614)
Selling expenses		(207)	(193)
Administrative expenses		(449)	(436)
OPERATING MARGIN		862	766
% of sales		6.8%	6.6%
Share in net earnings of equity-accounted companies	4.5 3.1	51	26
OPERATING MARGIN INCLUDING SHARE IN NET EARNINGS OF EQUITY-ACCOUNTED COMPANIES	4.5	913	792

Concept

- (ifrs-full) Aufwendungen für Forschung und Entwicklung
Der erfolgswirksam erfasste Betrag der direkt Forschungs- oder Entwicklungsaktivitäten zurechenbaren Aufwendungen.

Dimensions

Date 1 Jan 2014 to 31 Dec 2014 [✕](#)

Fact Value € 685,000,000

Accuracy -3 (thousands)

Change 11.6% Increase on 1 Jan 2013 to 31 Dec 2013

Entity [LEI] 5493006IH2N2WMIBB742

Concept ifrs-full:ResearchAndDevelopmentEx...

1 of 1

Search

References

IAS

Name	IAS
Number	38
IssueDate	2017-01-01
Paragraph	126
URI	http://efrs.ifrs.org/efrs/XBR...
URIDate	2017-03-09

Calculations

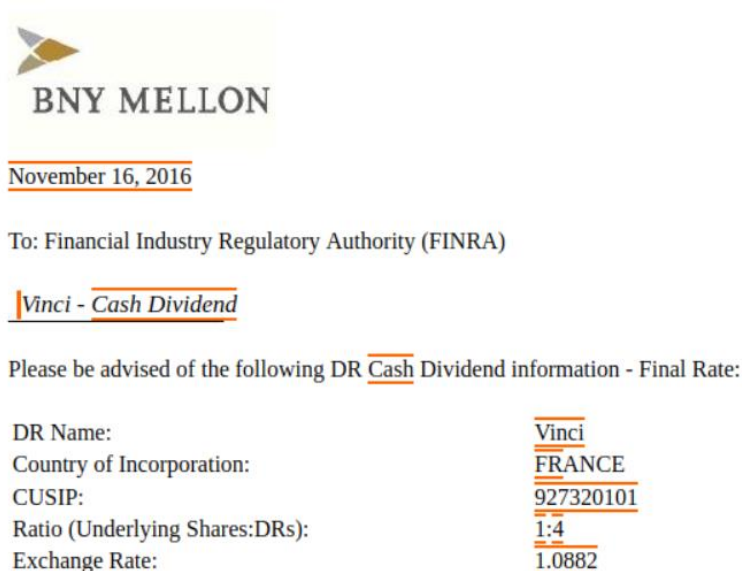
Powered by **workiva**

 These samples have been prepared by XBRL International as a technology demonstration, and the accuracy of figures and information contained within this sample should not be relied upon for any purpose whatsoever.

Figur 5: Resultaträkning med iXBRL-format (XBRL International, 2020b)

iXBRL kan även användas på andra dokument än finansiella rapporter. Formatet möjliggör för elektronisk bearbetning av den information som finns på dokumenten och kan då

”tagga” exempelvis olika datum, dokumentnamn och ärenden, personnamn, adresser, verifikat- och serienummer, valutor och belopp och så vidare. (XBRL International, 2020b) Figur 6 nedan är ett affärsdokument om dividendutbetalning. Dokumentet har ”taggats” med iXBRL och dessa ”taggar” illustreras med orangefärgade linjer:

Figur 6: Affärsdokument med iXBRL-format (XBRL International, 2020b)

XBRL-rapportering tillsammans med iXBRL används redan världen över. I USA kan företag rapportera med iXBRL till värdepappersmyndigheten SEC, *Securities and Exchange Commission*. Över två miljoner brittiska företag rapporterar i formatet till den brittiska skatte- och tullmyndigheten HMRC, *Her Majesty's Revenue and Customs*, och till handelsregistret *Companies House*. I Japan används iXBRL av över 9 000 noterade företag och investeringsfonder vid rapportering åt japanska FSA, *Financial Services Agency*. Det danska handelsregistret har fått in över 100 000 iXBRL formaterade finansiella rapporter. Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten ESMA har meddelat att iXBRL kommer att användas i samband med ESEF-standarden när europeiska börsnoterade bolag rapporterar sina bokslut från och med 1.1.2020. (XBRL International, 2020b) I Finland genomförs Kommuninformationsprogrammet från 2020, vilket innebär att kommunernas rapportering övergår till XBRL-rapportering (Kommunförbundet, 2017).

Mer om Kommuninformationsprogrammet finns i kapitel 4 och om ESEF-standarden i kapitel 5.

4 Offentliga sektorns rapportering

Digitaliseringen av finansiella rapporter berör den offentliga sektorn. Först ut med att rapportera digitalt är kommuner och samkommuner. För att få en bättre förståelse av det hela, kommer det här kapitlet att beskriva och förklara kommunens bokföring och bokslut, Kommuninformationsprogrammet, JHS-rekommendationerna och slutligen den nya rapporteringen.

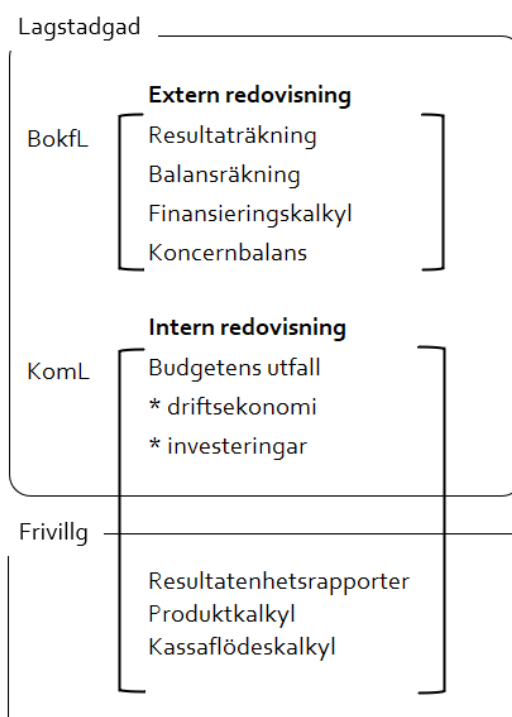
4.1 Kommunens bokföring och bokslut

Kommunen ska, enligt kommunallagen (10.4.2015/410), främja sina invånares välfärd och sitt områdes livskraft samt ordna tjänsterna för sina invånare på ett ekonomiskt, socialt och miljömässigt hållbart sätt. (§ 1) Den kommunala ekonomin är en del av den offentliga ekonomin, tillsammans med statens, samkommunernas och socialskyddsfondernas ekonomi. I kommunal bokföring ingår kommunernas affärsverksamhet och bokföringsgrunden för skatteinkomster är enligt kontantprincipen, som enligt bokföringslagen (30.12.1997/1336) är att inkomster och utgifter bokförs på grundval av betalning och att leverantörsskulder och försäljningsfordringar ska kunna klarläggas fortlöpande. (2 kap. 3 §) (Finlands Kommunförbund, Björkwall, Valkeinen, & Vuorento, 2013)

I kommunernas bokföring klassificeras utgifterna och inkomsterna på två sätt, enligt utgifts- och inkomstslag och enligt uppgift. Klassificeringen används även i statistiken över kommuners ekonomi och verksamhet. Uppgiftsområden är allmän förvaltning, undervisnings- och kulturverksamhet, social- och hälsovård och övriga tjänster, som senare kan delas in i uppgifter som till exempel grundskolor, bibliotek, barndagvård, primärvård, specialiserad sjukvård, brand- och räddningsväsende, samhällsplanering och energi- och vattenförsörjning som utförs av kommunala affärsverk. Till de viktigaste utgiftsslagen hör löner med tillhörande personalutgifter, understöd, köp av olika varor och tjänster samt övriga verksamhetsutgifter, men även investeringar, amorteringar, räntor och utlåning till övriga samfund. Till inkomstslagen hör försäljningsinkomster, understöd och bidrag, avgiftsinkomster och övriga verksamhetsinkomster. Kommuners största finansieringskälla är skatteinkomster och statsunderstöd, eftersom

verksamhetsintäkterna endast täcker en liten del av verksamhetsutgifterna. (Finlands Kommunförbund, Björkwall, Valkeinen, & Vuorento, 2013)

Kommunen ska för sin verksamhet uppgöra en ekonomiplan, en budget, ha bokföring och göra bokslut och verksamhetsberättelse. Kommunens verksamhet och ekonomi styrs av en ekonomiplan, som läggs upp för minst tre år framåt, där det första året är budgetåret. (Finlands Kommunförbund, Björkwall, Valkeinen, & Vuorento, 2013) Kommunens redovisning kan delas in på två sätt, i extern och intern redovisning och i lagstadgad och frivillig redovisning. Den externa redovisningen är reglerad av bokföringslagen och den interna redovisningen regleras av kommunallagen. Inom den privata sektorn är det bara den externa redovisningen som är lagstadgad. Uppföljningen av budgeten är lagstadgad men hör inte till extern redovisning, eftersom den görs baserat på kommunens behov och registrerar både de externa och interna transaktionerna. En del av den interna redovisningen är även frivillig, såsom resultatenhetsrapporter, produktkalkyler och kassaflödeskalkyler. (Martens, 1996) Figur 7 nedan illustrerar förhållandet mellan lagstadgad och frivillig redovisning och mellan extern och intern redovisning:

Figur 7: Kommunens redovisning (Martens, 1996)

I bokföringslagen (30.12.1997/1336) står det att det för varje räkenskapsperiod ska upprättas ett bokslut som består av en balansräkning, som ger en bild av den ekonomiska

ställningen på bokslutsdagen, en resultaträkning, som beskriver hur resultatet har uppkommit, en finansieringsanalys, som beskriver anskaffningen och användningen av medel, samt noter, som lämnas i bilagor till balans- och resultaträkningen och till finansieringsanalysen. För varje post i resultat- och balansräkningen och finansieringsanalysen ska motsvarande uppgifter från föregående räkenskapsperiod anges, med andra ord ett jämförelsetal. Till bokslutet ska det bifogas en verksamhetsberättelse, om den bokföringsskyldige är antingen ett publikt aktiebolag, ett sådant andelslag eller privat aktiebolag som inte är ett mikroföretag eller litet företag, eller ett företag av allmänt intresse. (3 kap. 1 §)

I kommunallagen (10.4.2015/410) finns det stadgat att kommunens räkenskapsperiod är det samma som kalenderåret, det vill säga från första januari till sista december. Kommunstyrelsen ska upprätta bokslutet före sista mars och lämna det för revision. Revisorerna ska granska bokslutet före sista maj. Efter revisionen ska kommunstyrelsen presentera bokslutet åt fullmäktige, som ska behandla det före sista juni. Till kommunens bokslut hör resultat- och balansräkning, finansieringsanalys, noter, verksamhetsberättelse samt en tablå över budgetutfallet. En kommun som tillsammans med sina dottersamfund bildar en kommunkoncern ska dessutom upprätta och i sitt bokslut ta in ett koncernbokslut för hela kommunkoncernen. Bokslutet undertecknas slutligen av ledamöterna i kommunstyrelsen och av kommundirektören eller borgmästaren. (13 kap. 113–114 §)

Kommunens verksamhetsberättelse delas in i en helhetsgranskning av ekonomin och verksamheten och i en tablå över budgetutfallet. Helhetsgranskningen tar upp väsentliga händelser i ekonomin och verksamheten samt uppgifter om finansieringen av verksamheten, hur räkenskapsperiodens resultat uppstått, den finansiella ställningen och dess förändringar. Till helhetsgranskningen hör även styrelsens förslag till åtgärder för behandling av räkenskapsperiodens resultat. Tablåen över budgetutfallet är en viktig del av kommunens bokslut, eftersom den behandlar utfallet för resultaträknings- och finansieringsdelarna och utfallet för driftsekonomin och investeringarna enskilt. Tablåerna över utfallen ska begränsas till nödvändiga uppgifter enligt uppföljning av de mål, anslag och beräknade inkomster som kommunfullmäktige har ställt upp i budgeten. (Bokföringsnämndens kommunsektion, 2019)

Kommunens bokslutskalkyler består av finansieringsanalysen, resultat- och balansräkningen samt koncernens resultat- och balansräkningen och finansieringsanalys. Till kommunens bokslut bifogas även boksluten för affärsverk och övriga balansenheter. Noterna delas in i noter för kommunen och noter för koncernen. Affärsverkens noter finns under noterna för kommunen samt att affärsverken redovisar nödvändiga noter i sina särredovisade bokslut. (Bokföringsnämndens kommunsektion, 2019)

Bokslutets underskrifter kommer efter bokslutskalkylerna, noterna och de särredovisade boksluten. Efter underskrifterna kommer revisorns anteckning om verkställd revision. Revisionsberättelsen och revisionsnämndens utvärderingsberättelse kommer inte med i bokslutet utan ska istället finnas tillgängliga i det allmänna datanätet, det vill säga på kommunens hemsida. (Bokföringsnämndens kommunsektion, 2019)

Schemat i figur 8 nedan beskriver och sammanfattar kommunens bokslutshelhet:

Figur 8: Kommunens bokslutshelhet (Bokföringsnämndens kommunsektion, 2019)

4.2 Kommuninformationsprogrammet

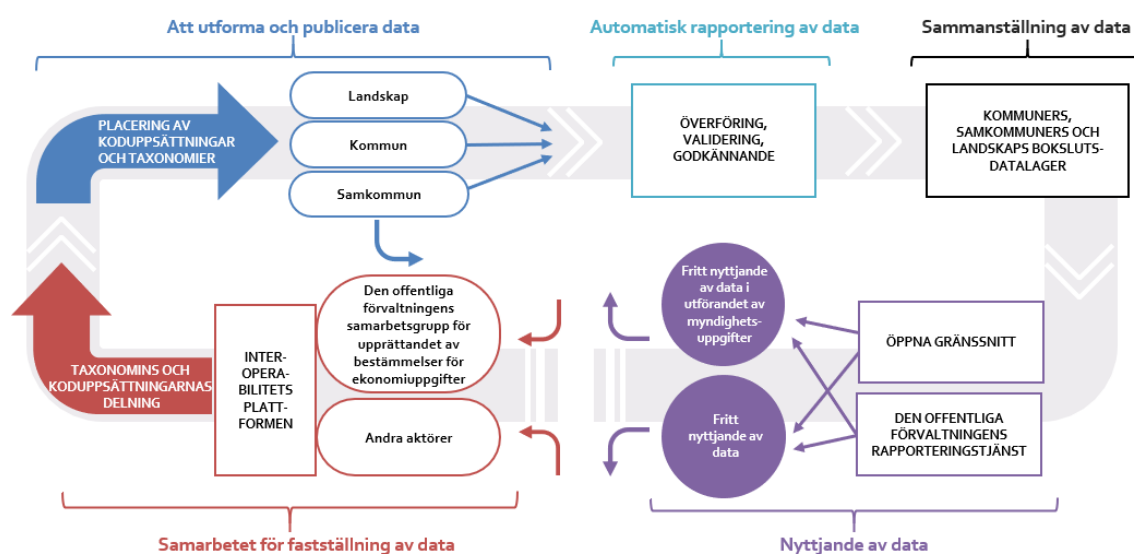
Kommuninformationsprogrammet är programmet för utveckling av statistikföring och informationsförsörjning gällande kommuners ekonomiuppgifter. Kommuninformationsprogrammet (på finska *Kuntatieto-ohjelma*) arrangeras av Finansministeriet och har projektnummer VM078:00/2012 och dess mandattid är 5.9.2012 – 31.12.2020. Syftet med programmet är att utveckla produktionen av och tillgången till kommuners och samkommuners ekonomiuppgifter, som behövs för planen för de offentliga finanserna, kommunekonomiprogrammet och för kommunernas egna beslutsfattanden. (Finansministeriet, 2020a) Det var från början tänkt att den automatiska ekonomirapporteringen skulle genomföras 2019, men för att anpassa Kommuninformationsprogrammet till landskapsreformens tidtabell, togs beslutet om att flytta fram genomförandet med ett år. (Kommunförbundet, 2017)

Enligt Finansministeriet (2020a) är målet med Kommuninformationsprogrammet *”att förbättra den offentliga förvaltningens funktions- och informationsmässiga interoperabilitet”*, vilket betyder att olika system ska fungera och kommunicera med varandra så att de kan förstå och använda varandras information. Kommuninformationsprogrammet gör det möjligt för kommuner och staten att använda samma ekonomiska parametrar i sina beslutsprocesser. Dessa parametrar är gemensamt definierade och ska produceras automatiskt. Programmet stärker utvecklingen av rapportering och informationsproduktion, vilket innebär att beslutsfattare får fri tillgång till information i tillräckligt stor omfattning, i realtid och i jämförbart format. Kommuninformationsprogrammet har med andra ord som uppgift att:

- definiera informationsstandarder,
- definiera kraven för kommunernas gemensamma informationshantering,
- utveckla informationsanskaffningen och -insamlingen,
- utveckla hur det rapporterade materialet behandlas och analyseras,
- bidra till öppen information,
- utvärdera programmets genomförande,

- administrera och informera om programmet. (Finansministeriet, 2020a)

Kommuninformationsprogrammet medför ett förändrat tankesätt för rapporteringen. Det nya tankesättet är att de ekonomiuppgifter som produceras av kommunerna skapas för allas bruk och i ett enhetligt format, jämfört med tidigare då rapporterna gjorts enbart på grund av rapporteringsskyldigheten. I och med att informationen skapas och publiceras på ett enhetligt sätt så kan den även användas och återanvändas för flera olika syften både på olika myndighetsnivåer och fritt för allas bruk. (Finansministeriet, 2018) Det nya tankesättet och den nya processen för rapporteringen finns illustrerad nedan i figur 9:

Figur 9: Processen för rapportering och utnyttjande av ekonomiuppgifter (Finansministeriet, 2018)

Det som blir nytt med Kommuninformationsprogrammet är informationsinnehållet, datainsamlingsansvaret, uppgifternas format och publicerandet av uppgifterna. Informationsinnehållet ändras och blir mera omfattande samtidigt som det preciseras i viss mån. Ansvaret för datainsamlingen övergår från Statistikcentralen till Statskontoret. Denna övergång tas i bruk etappvis från och med år 2020 och ska vid ingången av år 2021 vara helt i bruk. Kommunernas ekonomiuppgifter ska automatiskt samlas in i en datatjänst, varifrån uppgifterna senare kombineras med de statliga organisationernas insamlade uppgifter i analys- och rapporteringstjänsten för den offentliga förvaltningen. Statskontorets datatjänst ska samla in uppgifterna i XBRL-format. De uppgifter som kommunerna först rapporterar i det formatet är budgeterna för 2020, efter det rapporteras delårsrapporterna och boksluten och till sist de mer detaljerade kostnadsuppgifterna för olika tjänster. Statskontoret publicerar de insamlade uppgifterna

för allmänheten på www.granskaforvaltningen.fi -tjänsten. (Kommunförbundet, 2017; Strandberg & Kommunförbundet, 2020)

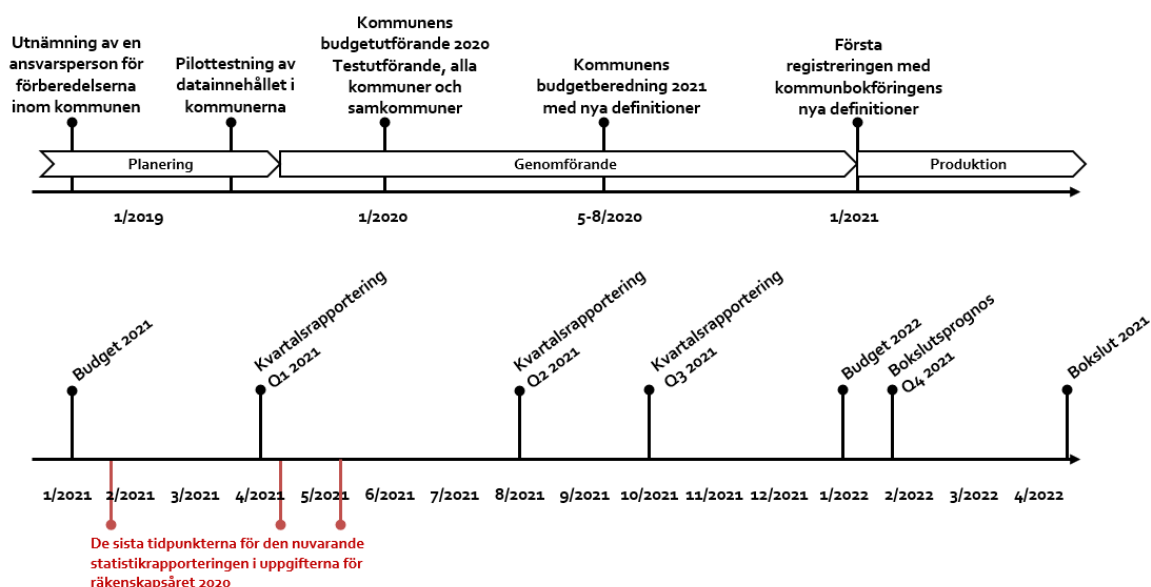
En annan förändring som Kommuninformationsprogrammet medför är att rapporteringen sker enligt den så kallade "kubmodellen". Det innebär att kommunernas alla affärshändelser ska bokas tredimensionellt med konto, serviceklass och sektor eller motpart. Konto är fortfarande det vanliga bokföringskontot som beskriver utgifts- och inkomstslag eller tillgångs- och skuldpost, som blir grunden för skapandet av resultat- och balansräkningen. Den andra dimensionen, serviceklass, beskriver vilken verksamhet posten riktas till. Serviceklassen kan kopplas till organisationsstrukturen eller bilda information avskilt. Dock ska affärsverkens uppgifter anmälas separat. Den tredje dimensionen, sektor eller motpart, är uppställd för Statistikcentralens beslut och för kommunernas egna specificeringar, för att sedan kunna bilda en uppfattning av hela den offentliga sektorns läge. Sektorklassifikationen är hierarkisk och samfund och affärsverk kopplas till den med hjälp av FO-nummer eller identifieringsnummer. (Finansministeriet, 2020b) Bokningsdimensionen beskriver affärshändelsens motpart, där tanken är att eliminera interna poster för hela offentliga sektorn, kommunsektorn, kommunkoncernerna, kommunen eller en tjänsteklass, för att undvika dubbelbokningar. Genom att använda en tredimensionell bokning får man direkt vid bokningstillfället med sektorn eller motparten i rapporteringen, vilket i slutändan minskar på det manuella arbetet. (Strandberg & Kommunförbundet, 2020)

Kubmodellen kan förklaras med ett bokningsexempel för en lön som betalas till en dagvårdare. Dagvårdarens lön kan bokas till konto 4002 – ordinarie personals löner. Dimensionen för serviceklass är i det här exemplet då 3021 – daghemsverksamhet, tjänsten för småbarnspedagogik på daghem. Den tredje dimensionen sektor eller motpart, blir då S13131 Kommuner, eftersom det är kommunen som står för daghemsverksamheten. Sektorn S13131 Kommuner finns i sektorklassificerings hierarkin under sektorn S1313 Lokalförvaltning som ligger under S13 Offentlig sektor. Genom att ta en titt på kodlistorna för kontoplanen, serviceklassifikationen och sektorklassifikationen från www.koodistot.suomi.fi -tjänsten, får man fram de olika dimensionerna.

I samband med Kommuninformationsprogrammet har regeringen gjort en proposition till riksdagen gällande lagstiftning om produktion och rapportering av ekonomiska uppgifter

om kommuner, RP 60/2019 rd. Propositionen föreslår lagändringar i kommunallagen, i lagen om statskontoret, i lagen om finansiering av undervisnings- och kulturverksamhet, i lagen om Institutet för hälsa och välfärd, i lagen om grundläggande utbildning, i lagen om yrkesutbildning, i gymnasielagen samt i lagen om fritt bildningsarbete. Syftet med propositionen är att möjliggöra för aktuell, tillförlitlig och jämförbar information om kommunernas ekonomi. Propositionens mål är även att förenkla åtgärderna för kommunernas produktion och rapportering av ekonomisk information samt att minska på rapporteringskostnaderna. (RP 60/2019 rd) Riksdagen har godkänt de åtta lagändringsförslagen som propositionen hade och besluten finns fastställda i Riksdagens svar RSv 60/2019 rd. Den största förändringen är att det till kommunallagen (10.4.2015/410) läggs till en paragraf, 121 a § *Produktion och lämnande av uppgifter om kommunens verksamhet, ekonomi och tjänsteproduktion*. Paragrafen handlar om att kommunen ska rapportera bokslut, delårsrapporter och kostnader samt övriga ekonomiska uppgifter till Statskontoret, i den form som krävs för interoperabilitet, med andra ord i XBRL-format. Den andra stora förändringen är i lagen om statskontoret (15.2.1991/305) där det bland annat tilläggs i 2 § att Statskontoret har som uppgift att vara ansvarig myndighet för administrationen av kommunernas informationsresurs. De övriga lagförändringarna är hänvisningar till kommunallagens nya 121 a §. (RSv 60/2019 rd)

Projektet med Kommuninformationsprogrammet har redan pågått i några år. Kommuninformationsprogrammet har planerats och utvecklats sedan projektets mandattid startade 2012. (Finansministeriet, 2020a) Planeringsskedet för kommunerna inleddes 2019 då kommunerna utnämnde sina ansvarspersoner för det förberedande arbetet. Pilottestning av datainnehållet i kommunerna gjordes även under 2019. I januari 2020 gjordes ett testutförande där kommunerna och samkommunerna rapporterade budgetuppgifterna för 2020. Kommunerna ska nu under 2020 utföra vidare tester, så att det vid ingången av 2021 är klart att använda den nya rapporteringen och producera ekonomiuppgifter enligt kommunbokföringens nya definitioner. (Strandberg & Kommunförbundet, 2020) I figur 10 nedan illustreras tidtabellen för genomförandet och rapporteringen i kommunerna:

Figur 10: Tidtabell för genomförandet och rapporteringen i kommunerna (Strandberg & Kommunförbundet, 2020)

Mer om de olika rapporterna i kapitel 4.4 Den nya rapporteringen.

4.3 JHS-rekommendationerna

Kommunernas externa rapportering styrs av den offentliga förvaltningens rekommendationer, även kallade JHS-rekommendationerna (från det finska *Julkisen hallinnon suositus – JHS-suositukset*). Det är JUHTA – delegationen för informationsförvaltningen inom den offentliga förvaltningen, som skapar JHS-rekommendationerna. Från och med år 2021 blir JHS-rekommendationerna bindande standarder för kommunerna. Rekommendationerna ska underhållas och uppdateras så att de motsvarar framtidens behov. De mest väsentliga rekommendationerna gällande kommunernas ekonomi och ekonomirapportering är:

- kontoplanen,
- XBRL-taxonomin,
- budget och ekonomiplan,
- rapportering av ekonomisk information,
- kostnadsredovisning,

- serviceklassificering. (Statskontoret, 2020)

Rekommendationen för kontoplanen heter JHS 192 *Kontoplan för kommuner och samkommuner*. Rekommendationen definierar kontoplanen för kommunerna, samkommunerna, de kommunala affärsverken, balansenheter och kommunernas koncernbokslut. Rekommendationen definierar även hur kontoplanen ska användas samt innehåller scheman för resultaträkningen, balansräkningen och finansieringsanalysen. JHS 192 godkändes 1.9.2015 och den finska versionen har uppdaterats 14.1.2020. Rekommendationen har sammanlagt 12 bilagor för de olika kontoplanerna och uppställningsscheman. (JUHTA, 2020)

JHS 194 *XBRL-taxonomi för kommuner och samkommuner* är standarden för automatisk rapportering av ekonomiska uppgifter i kommuner och samkommuner. Syftet med rekommendationen är att optimera automatiseringen, vilket görs genom att koordinera definitionerna för uppgifterna om kommunernas ekonomi och verksamhet och för uppgifterna om upprätthållandeprocedurerna samt genom att förbättra den gemensamma användbarheten. Rekommendationen består av fyra bilagor, XBRL-taxonomi, DPM-tabellmallar, DPM-terminologin och en handbok för uppgiftslämnare. JHS 194 godkändes 14.10.2015 och har uppdaterats 12.2.2020. (JUHTA, 2020)

Rekommendationen för budget och ekonomiplan är JHS 199 *Budget och ekonomiplan i kommuner och samkommuner*. Rekommendationen främjar den skyldighet, som kommunallagens 109 § ställer på kommunerna, att offentliggöra uppgifterna om budgeten och ekonomiplanen. Som bilaga till rekommendationen finns en handbok för kommuners och samkommuners budget och ekonomiska planering. JHS 199 godkändes 26.10.2016 och har uppdaterats 12.4.2019. (JUHTA, 2020)

JHS 205 *Kommunernas och samkommunernas ekonomiska rapportering* styr hur rapporteringen till Statskontoret ska gå till. Rekommendationen innehåller definitioner för rapporteringen om kommunernas och samkommunernas officiella bokslutskalkyler och övriga ekonomiska uppgifter som ska samlas in, bland annat kompletterande uppgifter till bokslutet. Den innehåller även anvisningar för uppgifternas sammanställningar och hur de ska offentliggöras i maskinläsbart format. JHS 205 har tre bilagor, uppgifter som kompletterar bokslutsuppgifterna, rapportering om investeringar samt en ordlista för kommunernas och samkommunernas ekonomiska rapportering.

Rekommendationen godkändes 11.9.2018 och börjar gälla från och med 1.1.2021. (JUHTA, 2020)

Rekommendationen för kostnadsredovisning heter JHS 203 *Kommunernas och samkommunernas kostnadsredovisning*. Rekommendationen är avsedd för kommunernas ekonomiförvaltning och för kommunernas ansvarspersoner för redovisningen och automatiseringen. Rekommendationen beskriver de olika metoderna och redovisningsbestämmelserna för olika användningssituationer, så att redovisningen ska uppnå så enhetliga och jämförbara slutresultat som möjligt. JHS 203 innehåller en bilaga för kostnadsredovisningens grunder. Rekommendationen godkändes 31.5.2018 och har uppdaterats 7.1.2020. (JUHTA, 2020)

Den sjätte rekommendationen att hålla koll på är rekommendationen för serviceklassificeringen, JHS 200 *Serviceklassifikation för kommun och samkommun*. Rekommendationen för kommunernas tjänster gäller från och med 2021. Serviceklassifikationerna används främst i den nationella styrningen, i statistikföringen och i presentationen av de ekonomiska relationstalen för klassificeringarna av utgifter och inkomster i driftsekonomin samt av investeringarna. Rekommendationen består av två bilagor, serviceklassifikationen och kopplingar till andra centrala klassifikationer samt ekonomirapporteringen av social- och hälsovårdens och en del övriga tjänster. JHS 200 godkändes 9.10.2019 och har uppdaterats 24.2.2020. (JUHTA, 2020)

Alla JHS-rekommendationer finns publicerade på www.jhs-suositukset.fi, varifrån de fritt kan hämtas och läsas.

4.4 Den nya rapporteringen

Den nya rapporteringen av kommuners ekonomiska information sker från och med år 2021 till Statskontoret, dock samlar Statistikcentralen in bokslutsuppgifterna för 2020. Kommunerna ska i XBRL-format rapportera uppgifterna till Kommunekonomins informationstjänst. Informationstjänstens uppgift är att behandla och validera informationen och sedan publicera den via ett öppet gränssnitt för övriga användare. Dock kan man nu under en övergångstid rapportera på tre olika sätt. Förutom att rapportera informationen via Kommunekonomins informationstjänst, kan man även rapportera via servicekanalen Suomi.fi eller genom att skapa materialet med Excel-blanketter. För att

kunna rapportera via servicekanalen Suomi.fi ska kommunen installera, antingen en egen eller gemensamt med andra kommuner, en anslutningsserver. Vid rapporteringen skickas materialet till servern, som sedan med hjälp av en servicebuss förmedlar det till Kommunekonomin informationstjänst. Det finns enskilda Excel-blanketter för de olika rapporteringshelheterna och blanketterna skapar, med hjälp av separata Excel-program, material i XBRL-format. För tillfället används Excel-blanketterna endast för rapporteringen av budgeten och ekonomiplanen, kvartalsrapporteringen och för rapporten om dotter- och intressesamfunden, affärsverken och balansenheten för vattenförsörjningen. Excel-blanketterna är en tillfällig lösning som används under övergångsperioden, som eventuellt kan vara ända fram till 2025. (Statskontoret, 2020)

Den nya rapporteringen består av 12 rapporteringshelheter i form av XBRL-tabellunderlag. Rapporteringshelheternas förkortningar framkommer även i XBRL-samlingarna. Av de 12 rapporteringshelheterna för en räkenskapsperiod, rapporteras fem under den pågående perioden och de övriga sju senare följande år. Den första rapporteringshelheten som rapporteras är Budget och ekonomiplan för kommuner och samkommuner – KTAS (*kuntien ja kuntayhtymien talousarvio ja -suunnitelma*), som rapporteras senast 15.1. Rapporteringshelheten består av budget och ekonomiplan enligt kommunallagen, vilket är kommunens eller samkommunens externa budget inklusive affärsverk och separerade enheter, som i bokslutet. De interna posterna elimineras. Budgetuppgifterna rapporteras inte per bransch eller service och inte heller på koncernnivå. Vid rapporteringen ska investeringarna delas upp enligt karaktär enligt balansposter, där byggnadernas balansposter ytterligare ska delas upp i utbildning- och kulturverksamhetens, i social- och hälsovårdens samt i övriga byggnader. Vid rapporteringen beaktas även de halvfärdiga investeringarna till den grupp som de senare redovisas till när de blir klara. (Finansministeriet, 2020b)

Den andra rapporteringshelheten är Kommunernas och samkommunernas kvartalsrapportering – KKNR (*kuntien ja kuntayhtymien neljännesvuosiraportointi*), även kallad delårsrapporteringen. Det första kvartalet ska rapporteras 30.4, det andra 15.8, de tredje 31.10 och det fjärde ska rapporteras 15.4 följande år. Rapporterna omfattar resultat- och balansräkningens kumulativa saldo för tre, sex, nio och tolv månader för hela kommunen eller samkommunen. KKNR-rapporterna tar upp kommunen och dess affärsverk och övriga enheter på så sätt att de interna posterna mellan dem elimineras.

Kvartalsrapporterna innehåller även de sektorsvisa uppgifterna som Statistikcentralen behöver, som rapporteras enligt "kubmodellen". Periodiseringar görs enligt möjlighet och enligt väsentlighetsprincipen. I kvartalsrapporterna ska det göras korta motiveringar för de poster som inte fördelas jämnt under året, så att uppskattningen som görs från en kvartalsrapport blir mer överensstämmande för det pågående räkenskapsåret. Investeringarna redovisas kvartalsvis enligt tillgångstyp och sektor, som i finansieringsanalysen. (Finansministeriet, 2020b)

En tredje rapporteringshelhet är Utfallsrapportering från kommunens och samkommunens affärsverk och balansenheten för vattenförsörjningen – KLTR (*kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen sekä vesihuollon taseyksikön toteutumaraportointi*). Rapporteringshelheten är kvartalsrapporter, och rapporteras precis som KKNR 30.4, 15.8, 31.10 och 15.4. Även den här rapporteringshelheten innehåller kumulativa saldon för resultat- och balansräkningen enligt registreringar för tre, sex, nio och tolv månader för affärsverken och balansenheten för vattenförsörjningen. KLTR-rapporten inkluderar även finansieringsanalysen i rapporteringen. I samband med rapporteringen till Statskontoret kan även eventuella rättelser av fel meddelas i tilläggsuppgifterna. (Finansministeriet, 2020b)

Den fjärde rapporteringshelheten som ska rapporteras för en räkenskapsperiod är Kommunernas och samkommunernas bokslutsprognos vid halvårsrapportering – KTPE (*kuntien ja kuntayhtymien puolivuosisiraportoinnin yhteydessä esitettävä tilinpäätösennuste*). Den ska rapporteras 15.8 i samband med den andra kvartalsrapporten, halvårsrapporten. KTPE-rapporten är en bokslutsprognos för hela året som presenteras oberoende om det har godkänts ändringar i budgeten. Prognosen omfattar kommunen och dess affärsverk och balansenheter så att de interna posterna elimineras. KTPE-rapporten redovisar inte uppgifter på sektornivå. Det kan läggas till anmärkningar till prognosen vid enskilda fält i Statskontorets godkännandetjänst eller via tilläggsuppgifter. Det ska i bokslutsprognosen göras anmärkningar om faktorer som ändrats från den ursprungliga budgeten, som bidrar till avvikelsen mellan budgeten och prognosen. Även antalet anställda redovisas avrundat till närmaste heltal i KTPE-rapporten. (Finansministeriet, 2020b)

Den femte och sista rapporteringshelheten som rapporteras under den pågående räkenskapsperioden är rapporten för Dottersamfund, intressesamfund, affärsverk och

balansenheter för vattenförsörjning – TOLT (*tytäryhteisöt, osakkuusyhteisöt, liikelaitokset ja vesihuollon taseyksiköt*). Den ska rapporteras senast 31.12 eller oftare. Uppgifter om rapporteringsuppsättningen TOLT ska alltid lämnas in när det sker ändringar i affärsverken eller balansenheterna för vattenförsörjningen, med andra ord när nya bildas och gamla läggs ner. Uppgifterna ska vara uppdaterade före rapporteringen av organisationens ekonomiuppgifter, vilket i praktiken innebär att TOLT ska vara uppdaterad före KLTR redovisas. De uppgifter som lämnas in om affärsverken är namn, bransch och identifierande beteckning, det vill säga kommunens FO-nummer följt av affärsverkets kod. Uppgifter som rapporteras för samfund som kommuner äger är FO-nummer, kommunens ägarandel av samfundet vid årsskiftet samt samfundets stats som anknuten enhet. TOLT kan rapporteras antingen i XBRL-format eller med hjälp av inmatningsformuläret i Excel-blanketten. (Finansministeriet, 2020b)

Den 25.1 ska den sjätte rapporteringshelheten för föregående år rapporteras. Det är Kommunernas och samkommunernas bokslutsuppskattning – KKTPA (*kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätösarvio*). Rapporteringshelheten är en heltäckande uppskattning av bokslutet på kontonivå, där även uppgifter ska justeras med eventuella kända poster som ännu inte blivit bokförda. Eftersom KKTPA-rapporten innehåller uppgifter för resultat- och balansräkningen på kontonivå, är det möjligt att göra en sammanställning av en finansieringsanalys. En uppskattning av finansieringsanalysen bör dock inte rapporteras i samband med KKTPA, utan utfallet rapporteras först med KKTR-rapporten den 15.4. Även den här rapporten omfattar kommunen och dess affärsverk och balansenheter så att interna poster elimineras. (Finansministeriet, 2020b)

Även den sjunde rapporteringshelheten, Bokslutsuppskattning för kommunens och samkommunens affärsverk och balansenheten för vattenförsörjningen – KLTPA (*kunnan ja kuntayhtymän liikelaitoksen sekä vesihuollon taseyksikön tilinpäätösarvio*) rapporteras den 25.1. för föregående år. KLTPA-rapporten är affärsverkens och balansenheten för vattenförsörjningens motsvarighet till kommunernas bokslutsuppskattning KKTPA, så för dessa rapporter gäller samma beskrivning. (Finansministeriet, 2020b)

Den 15.4 ska den åttonde rapporteringshelheten för föregående år rapporteras, nämligen Finansieringsanalysen i bokslutet för kommuner och samkommuner – KKTR (*kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöksen rahoituslaskelma*). Den rapporteras även så att de interna

posterna mellan kommunen och kommunens affärsverk och balansenheter elimineras. (Finansministeriet, 2020b)

Den nionde rapporteringshelheten är Kommunkoncernens bokslutsrapportering – KKOTR (*kuntakonsernien tilinpäätösraportointi*), som ska rapporteras senast den 15.4 för föregående räkenskapsperiod. KKOTR-rapporten innehåller kommunens koncernredovisning, vilket är koncernresultat- och balansräkning och koncernens finansieringsanalys. Till koncernbokslutet upptas även dottersamfunden och de relativa andelarna i samkommunerna. Kapitalandelsmetoden används för att infoga intressesamfunden till den sammanställda redovisningen, vilket innebär att andelarna först redovisas till anskaffningsvärde och sedan justeras för att spegla ägarens andel av intressesamfundens resultat. Vid rapporteringen till Statskontoret kan eventuella rättelser av fel meddelas som tilläggsuppgifter. (Finansministeriet, 2020b)

En tionde rapporteringshelhet är Kommunernas och samkommunernas bokslutsuppgifter per serviceklass – KKTPP (*kuntien ja kuntayhtymien tilinpäätöstiedot palveluluokakohtaisesti*) som ska rapporteras senast 31.5 för det föregående året. Rapporten innehåller uppgifter om kostnader per serviceklass, intäkter per sektor och investeringar per serviceklass. Serviceklasserna anges enligt JHS 200 *Serviceklassifikation för kommun och samkommun*. KKTPP-rapporten omfattar två segment, investeringar och driftsekonomi. Under segmentet investeringar rapporteras årlig redovisning per tillgångstyp och serviceklass av investeringsutgifterna samt investeringarnas finansieringsandelar och överlåtelseinkomsten enligt överlåtelsepriset. Under segmentet driftsekonomi tas de betydande överlåtelsevinsterna och -förlusterna upp bland bestående aktiva som övriga verksamhetsintäkter och -kostnader, som övriga finansiella intäkter och kostnader eller som extraordinära poster. Dessa redovisas senare per konto och serviceklass under kostnadsutfallet för driftsekonomin. (Finansministeriet, 2020b)

Den elfte rapporteringshelheten är den som tidigare var tabell 41, som är Uppgifter om ekonomin inom förskoleundervisningen, grundläggande utbildning, morgon- och eftermiddagsverksamhet enligt lagen om grundläggande utbildning, och gymnasieutbildning – TOTT (*tietoja esiopetuksen, perusopetuksen, perusopetuslain mukaisen koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan ja lukiokoulutuksen taloudesta*). TOTT-rapporten ska rapporteras senast 31.5 för den föregående räkenskapsperioden. I TOTT

rapporteras även den ekonomiinformation för statsandelsberäkningen som inte kan hämtas per serviceklass. I TOTT-rapporten redovisas som kostnader för driftsekomin för förskoleundervisning, grundläggande utbildning och gymnasieutbildning, endast de kostnader som hör till ordnandet av undervisningen och utbildningen. För morgon- och eftermiddagsverksamheten ska uppgifterna redovisas separat för kommunens egen verksamhet, för verksamhet som får understöd av kommunen och för köpta tjänster. (Finansministeriet, 2020b)

Den tolfte och sista rapporteringshelheten för en räkenskapsperiod är Kompletterande övriga ekonomiska uppgifter för kommuners och samkommuners bokslut – KKYTT (*kuntien ja kuntayhtymien kalenterivuotta koskevat tilinpäätöstietoja täydentävät muut taloustiedot*). Även den ska rapporteras senast 31.5 följande år. KKYTT-rapporten redovisar separata ekonomiska uppgifter för Statistikcentralen, finansministeriet, Institutet för hälsa och välfärd och för social- och hälsovårdsministeriet. Rapporten innehåller även andra enskilda datainsamlingar, bland annat kommunens, kommunkoncernens och affärsverkens hyresförpliktelser, för beräkning av nyckeltal. Dock ska uppgifter om affärsverken rapporteras enskilt. I KKYTT-rapporten ingår uppgifter som exempelvis finansministeriets särskilda informationsbehov, borgen, PPP-projekt, energieffektivitetsavtal, ekonomiuppgifter om samfund som ägs av kommuner, övriga tilläggspecifikationer, reparationsbyggande och övriga specifikationer av investeringar. (Finansministeriet, 2020b)

Dessa 12 rapporteringshelheter finns sammanfattade i tabellen nedan:

Tabell 1: Kommunernas nya rapporteringshelheter

Rapport	Beskrivning	Datum för rapportering
KTAS	budget och ekonomiplan	15.1.20xx
KKNR	kommunens kvartalsrapportering	30.4.20xx, 15.8.20xx, 31.10.20xx och 15.4.20x1
KLTR	utfallsrapport för affärsverk och balansheten för vattenförsörjningen	30.4.20xx, 15.8.20xx, 31.10.20xx och 15.4.20x2
KTPE	kommunens bokslutsprognos	15.8.20xx
TOLT	dotter- och intressesamfund, affärsverk och balansheten för vattenförsörjningen	31.12.20xx
KKTPA	kommunens bokslutsuppskattning	25.1.20xx+1
KLTPA	affärsverkens och balansheten för vattenförsörjningens bokslutsuppskattning	25.1.20xx+1
KKTR	finansieringsanalys	15.4.20xx+1
KKOTR	kommunkoncernens bokslutsrapportering	15.4.20xx+1
KKTPP	kommunens bokslutsuppgifter per serviceklass	31.5.20xx+1
TOTT	uppgifter om ekonomin i de olika undervisningsenheterna	31.5.20xx+1
KKYTT	kompletterande övriga ekonomiska uppgifter för kommunens bokslut	31.5.20xx+1

5 Privata sektorns rapportering

Digitaliseringen av finansiella rapporter berör även den privata sektorn. Först ut med att rapportera digitalt inom den privata sektorn är börsnoterade bolag. För att få en bättre förståelse av det hela, kommer det här kapitlet att beskriva och förklara aktiebolagens bokföring och bokslut, IFRS-standarderna, den nya ESEF-standarderna och slutligen den nya rapporteringen.

5.1 Aktiebolagens bokföring och bokslut

Ett aktiebolags syfte är, enligt aktiebolagslagen (21.7.2006/624), att skapa vinst åt aktieägarna, förutsatt att det inte står något annat i bolagsordningen. (§ 5) Som tidigare nämnt är redovisningens syfte att klargöra verksamhetens resultat, vilket görs genom att producera en resultaträkning. Resultaträkningen visar skillnaden mellan intäkterna och kostnaderna, det vill säga räkenskapsperiodens resultat. Om intäkterna är större än kostnaderna, så har aktiebolaget uppnått sitt syfte, att gå med vinst. (Berggård J., 2018b)

I bokföringslagen står det att en räkenskapsperiod i regel är 12 månader, förutom vid start eller avslut då den kan vara kortare eller längre, max 18 månader. (§ 4) Till skillnad från kommunernas stadgade räkenskapsperiod, finns det inte stadgat att aktiebolagens räkenskapsperiod även måste vara det samma som kalenderåret. Ett aktiebolag kan själv välja hur dess räkenskapsperiod ska se ut, men den valda räkenskapsperioden ska bestämmas antingen i avtalet om bolagsbildning eller i bolagsordningen. (Aktiebolagslagen 21.7.2006/624, 2 kap. 2 §)

Precis som kommunerna, följer även aktiebolagen bokföringslagen vid upprättande av bokslut och verksamhetsberättelse. (Aktiebolagslagen 21.7.2006/624, 8 kap. 3 §) Detta innebär att aktiebolagens bokslut också består av resultat- och balansräkning, finansieringsanalys, noter till bokslutet samt en verksamhetsberättelse, om aktiebolaget är ett publikt aktiebolag eller ett privat aktiebolag som inte är ett mikro- eller litet företag. (Bokföringslagen 30.12.1997/1336, 3 kap. 1 §) Bokslutet och verksamhetsberättelsen ska göras inom fyra månader från att räkenskapsperioden slutar, och en kopia på bokslutet och verksamhetsberättelsen ska sändas till patent- och registerstyrelsen, senast sex månader efter den avslutade räkenskapsperioden, det vill säga två månader efter att bokslutet har fastställts. (3 kap. 6 § & 9 §)

Ett aktiebolag kan vara antingen privat eller publikt, där skillnaden är att värdepapper i ett privat aktiebolag inte får tas upp till offentlig handel, som definieras i lagen om handel med finansiella instrument (28.12.2017/1070) och i värdepappersmarknadslagen (14.12.2012/746). En annan skillnad mellan ett privat och ett publikt aktiebolag är kraven på aktiekapital. Privata aktiebolag har inget krav på aktiekapital, medan publika aktiebolag måste ha ett aktiekapital på minst 80 000 €. (Aktiebolagslagen 21.7.2006/624, 1 kap 1 § & 3 §) Detta innebär att det är de större aktiebolagen som kan vara publika.

Värdepappersmarknadslagen (14.12.2012/746) definierar börsbolag som *”ett publikt aktiebolag i enlighet med aktiebolagslagen och ett bolag enligt lagen om europabolag (13.8.2004/742) som har sitt bolagsrättsliga säte i Finland och emitterar aktier som är föremål för handel på reglerad marknad”*, det vill säga offentlig handel på börsen. (§ 7) Det finns stadgat att börsbolagen ska offentliggöra sina bokslut och verksamhetsberättelser åtminstone tre veckor före den bolagsstämma som fastställer bokslutet, men ändå senast fyra månader efter avslutad räkenskapsperiod. Offentliggörandet görs i enlighet med kommissionens tekniska standarder för tillsyn. (7 kap. 5 §) De börsbolag som är verksamma inom Europeiska Ekonomiska Samarbetsområdet (EES) ska även upprätta sina koncernbokslut enligt de internationella redovisningsstandarderna som tillämpas inom området enligt IAS-förordningen. Även om börsbolagen inte är skyldiga att upprätta koncernbokslut, ska de upprätta sina bokslut enligt de internationella redovisningsstandarderna. (Bokföringslagen 30.12.1997/1336, 7 a kap. 1–2 §)

5.2 International Financial Reporting Standards

International Financial Reporting Standards – IFRS, är som namnet anger internationella redovisningsstandarder. Bakgrunden till IFRS är att redovisningen under en lång tid utvecklades och reglerades nationellt, som då medförde stora skillnader i utformningen av redovisningen mellan olika länder. Skillnaderna blev ett problem då internationell handel och behovet att kunna jämföra olika företags finansiella information, började öka. Det ökade behovet av en harmoniserad redovisning, med andra ord försöket med att minska internationella skillnader, ledde till att olika revisorsorganisationer från olika länder grundade *International Accounting Standards Committee* – IASC, år 1973. IASC gav ut de första internationella redovisningsstandarderna, *International Accounting Standards*, IAS-standarderna. År 2001 ombildades IASC till det som idag heter *International*

Accounting Standards Board – IASB, som nu även består av olika grupper från näringslivet. Det är IASB som ger ut de internationella redovisningsstandarderna som används idag, IFRS-standarderna. (Marton, Lumsden, Lundqvist, & Petterson, 2013)

IFRS-standarderna används främst av börsbolag och finansinstitut. IFRS Foundation, en privaträttslig organisation som IASB lyder under, övervakar tillämpningen av IFRS-standarderna inom de olika jurisdiktionerna. För tillfället har de fullständiga profiler på 166 jurisdiktioner världen över, där det antingen krävs eller tillåts tillämpning av IFRS. Organisationen gör kontinuerligt uppdateringar på jurisdiktionernas profiler. (IFRS Foundation, 2018) Inom EU har tillämpning av IFRS-standarder vid koncernredovisning varit ett krav för alla noterade företag sedan 2005. USA är det stora undantaget som inte kräver IFRS, eftersom de istället kräver att de noterade bolagen använder sig av den amerikanska redovisningsstandarden US GAAP. (Marton, Lumsden, Lundqvist, & Petterson, 2013)

IFRS-standarderna består av alla de standarder och tolkningar som IASB och föregångaren IASC har godkänt och som fortfarande är i kraft. Några av IFRS-standarderna är utvecklade och omarbetade IAS-standarder, som fick nya namn om det var en väsentlig förändring av innehållet i standarderna. De standarder och ändringar i standarder samt tolkningar som IASB ger ut, blir inte automatiskt gällande standarder för börsbolag inom EU. De nya IFRS-standarderna måste först genomgå en antagningsprocess för att antas av EU. Antagningsprocessen är ett krav i överensstämmelse med IAS-förordningen, som EU antog 2002, då beslutet om kravet för tillämpning av IFRS från och med 2005 togs. För att nya IFRS-standarder ska kunna antas av EU måste de uppfylla kriterier om förståelse, relevans, reliabilitet och överförbarhet. IFRS-standarderna genomgår en lång process med olika utkast och diskussioner inom olika kommittéer och grupper, innan de till slut godkänns av Europeiska kommissionen. När kommissionen har godkänt standarden publiceras den i EU:s officiella tidning och blir bindande. (Marton, Lumsden, Lundqvist, & Petterson, 2013)

På IFRS Foundation:s hemsida www.ifrs.org finns det i dagsläget 45 standarder listade. (IFRS Foundation, 2017)

5.3 European Single Electronic Format

European Single Electronic Format – ESEF är den nya standarden för ett gemensamt europeiskt elektroniskt rapporteringsformat. Formatet gäller för alla emittenter, börsbolag, på EU-reglerade marknader, som ska upprätta sina årliga finansiella rapporter, bokslut och verksamhetsberättelser, från och med den 1 januari 2020. Bakgrunden till rapporteringskravet är de ändringar som gjordes 2013 i insynsdirektivet, som reglerar harmoniseringen av börsbolagens transparenskrav. Direktivet ändrades för att inkludera krav på att börsbolagen ska upprätta sina bokslut och verksamhetsberättelser i ett gemensamt elektroniskt rapporteringsformat. Det var Europeiska värdepappers- och marknadsmyndigheten, ESMA – *European Securities and Markets Authority*, som fick ansvaret för att utveckla en teknisk standard, RTS – *regulatory technical standards*, för att specificera det elektroniska rapporteringsformatet. (ESMA, 2020)

ESEF-standardens kräver att de årliga finansiella rapporterna ska göras i XHTML-format – *eXtensible Hypertext Markup Language*, som är ett mänskligt läsbart format och som kan öppnas i vilken standardwebbläsare som helst. Det andra kravet är att de IFRS-koncernbokslutsuppgifter som finns i XHTML-dokumentet, ska markeras med XBRL "taggar". För att kunna "tagga" IFRS-koncernbokslutsuppgifterna med XBRL behövs en taxonomi. ESEF:s krav på XBRL gäller endast för IFRS-koncernbokslut, inte moderbolagens separata bokslut eller verksamhetsberättelser. Det är dock tillåtet och frivilligt att "tagga" de separata boksluten och verksamhetsberättelserna med XBRL, så länge som medlemsstaterna förser rapportörerna med taxonomier för de nationella redovisningsstandarderna. Taxonomin som används vid ESEF baserar sig på och är en utvidgning av den IFRS-taxonomin som IFRS Foundation har skapat. Taxonomin fungerar som en ordbok för rapporteringen och bolagen kan själva skapa egna utvidgningar till taxonomin, exempelvis för branschspecifika poster, om det i ESEF-taxonomin inte finns variabler som beskriver syftet med en rads innehåll (*accounting meaning*) tillräckligt bra. Om det görs utvidgningar så ska dessa förankras till den närmaste bredare variabeln i ESEF-taxonomin. Det bör dock poängteras att användning av utvidgningar försämrar jämförbarheten i informationen i XBRL-formatet mellan olika bolag. De primära rapporterna i koncernbokslutet, det vill säga rapporten över totalresultatet, balansräkningen, kassaflödesanalysen och kalkylen över förändringarna i koncernens eget kapital, "taggas" med XBRL på detaljnivå, medan noterna "taggas" som block-

markeringar, där en not i sin helhet är en XBRL-markering och att rad- och kolumnuppgifter inte behöver markeras separat. Det tredje viktiga kravet som ESEF ställer är att XBRL-markeringarna ska bäddas in i XHTML-dokumentet med hjälp av iXBRL-teknologin, som gör att den "taggade" informationen kan läsas både av människor och maskinellt (se kapitel 3.2). (ESMA, 2020)

Tidtabellen enligt ESEF-planerna är att börsbolagen upprättar sina bokslut och verksamhetsberättelser i det elektroniska formatet stegvis från och med boksluten för 2020. Mer detaljerat innebär det att boksluten för 2020 – 2021 görs i ett dokument i XHTML-format med XBRL "taggar" enligt taxonomin på de primära rapporterna som är gjorda enligt IFRS-standarderna och att noterna till koncernbokslutet, verksamhetsberättelsen och det separata bokslutet för moderbolaget införs i dokumentet utan XBRL "taggar". Från och med boksluten för 2022 blir det krav på att även noterna till koncernbokslutet ska markeras med XBRL "taggar" som block-markeringar. (Finansinspektionen, 2020)

De nya elektroniska finansiella rapporterna ska fortsättningsvis sändas in till de nationella lagren för information, *Officially Appointed Mechanisms – OAM*. Här i Finland är det Helsingfors Börs (Nasdaq Helsinki) som har hand om det nationella lagret för information. (Finansinspektionen, 2020) På www.esma.europa.eu finns en lista med länkar till de olika nationella databaserna.

De officiella texterna bakom ESEF är Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/50/EU, Kommissionens delegerade förordning (EU) 2018/815 och Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2100. Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/50/EU är de ändringar som gjordes i det så kallade insynsdirektivet (Europaparlamentets och rådets direktiv 2004/109/EG) genom att införa krav på tekniska standarder för att säkerställa en konsekvent harmonisering av ramverket för underrättelse om större innehav av finansiella instrument och lämpliga insynsnivåer. Som förslag i direktivet gavs att ESMA skulle utarbeta förslag till tekniska standarder och lägga fram dem för kommissionen. (Skäl 13) Kommissionens delegerade förordning 2018/815 är den första förordningen om tekniska tillsynsstandarder för specificering av ett enhetligt elektroniskt rapporteringsformat, det vill säga RTS för ESEF-standarderna som ESMA har utarbetat. (Artikel 1) Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2100 är den andra versionen av de tekniska

tillsynsstandarderna, som handlar om uppdateringar av den klassificering som används för det enhetliga elektroniska rapporteringsformatet, det vill säga ESEF-formatet. Förordningen stadgar att uppdateringar på de tekniska tillsynsstandarderna bör göras så att de återspeglar de relevanta ändringarna som IFRS Foundation gör i IFRS-klassificeringen. (Skäl 2)

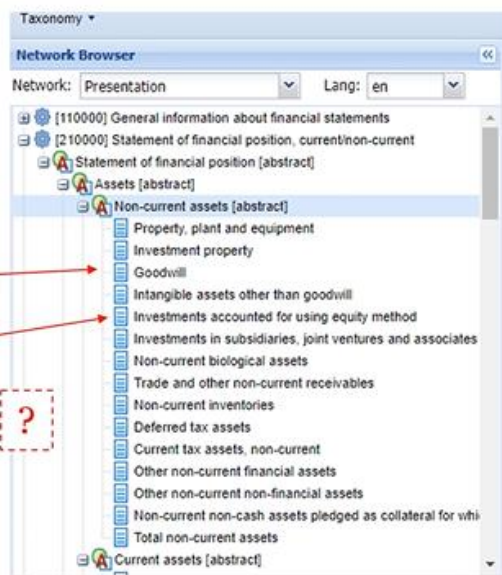
5.4 Den nya rapporteringen

För börsbolagens del är det endast rapporternas format som är nytt med den nya rapporteringen. Innehållet i de årliga finansiella rapporterna är fortsättningsvis det samma. För att underlätta övergången till den nya rapporteringen så har ESMA gett ut olika instruktionsdokument, bland annat *ESEF Reporting Manual* och *Tutorial on the European Single Electronic Format*. Syftet med instruktionsdokumenten är, förutom att underlätta övergången, även att främja ett harmoniserat och konsekvent tillvägagångssätt i samband med övergången till och skapandet av bokslut och verksamhetsberättelser enligt ESEF. (ESMA, 2020)

Det första steget som rapportörerna bör göra vid förberedelserna av den nya iXBRL-rapporten är att bekanta sig med både de uppställda kraven i den tekniska standarden RTS och i *ESEF Reporting Manual* och med ESEF-taxonomin. ESEF-taxonomin består av två delar, schemat för kärntaxonomin, som är en lista med de alla mänskligt läsbara etiketterna som finns i RTS, samt av ESEF:s XBRL-taxonomifiler. Efter att rapportörerna har bekantat sig med ESEF kraven och med ESEF-taxonomin är det dags för det andra steget i processen. Rapportörerna ska då göra i ordning en korrelationstabell, som kartlägger och kopplar IFRS redovisningarna till ESEF-taxonomin. Det är även i det här skedet som rapportörerna måste ta reda på om det behövs egna utvidgningar till taxonomin för olika branschspecifika poster. Viktigt att komma ihåg är att det är postens bokföringsmässiga innehåll som styr kartläggningen, inte de exakta etiketterna. (ESMA, 2019) Figur 11 nedan visar hur det kan se ut vid kartläggning av redovisningsposter till en taxonomi:

CONSOLIDATED BALANCE SHEET

Assets	
In € millions	
Goodwill	
Intangible assets	
Flight equipment	
Other property, plant and equipment	
Investments in equity associates	
Pension assets	
Other financial assets	
Deferred tax assets	
Other non-current assets	

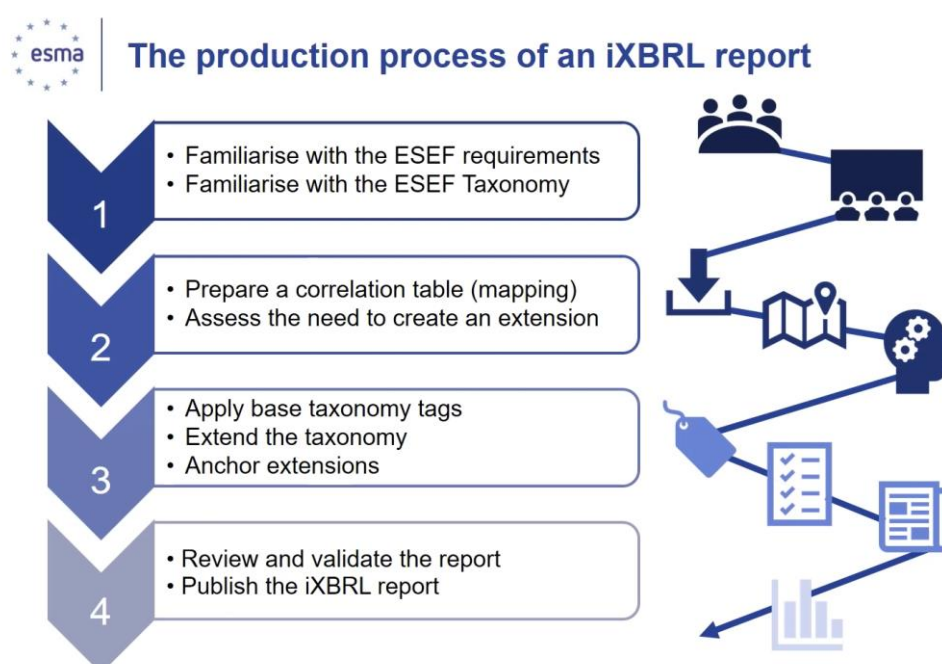
Figur 11: Kartläggning av redovisningsposter till en taxonomi (ESMA, 2019)

Det tredje steget för den nya rapporteringen är att tillämpa bastaxonomi samt att skapa utvidgningar till taxonomi för de branschspecifika posterna. Som tidigare nämnt ska dessa utvidgningar förankras till den närmaste bredare variabeln i taxonomi. Utvidgningarna gör det möjligt för rapportörerna att "tagga" branschunik information med XBRL. Exempelvis så har ett flygbolag i sin redovisning en branschspecifik post för flygutrustning. Den posten finns inte med i den allmänna bastaxonomi för ESEF. Rapportören måste då skapa en utvidgning för posten flygutrustning, som då ska förankras till den närmaste bredare variabeln i taxonomi, som i det här fallet då blir posten materiella anläggningstillgångar. (ESMA, 2019) Detta exempel finns även illustrerat nedan i figur 12:

Figur 12: Utvidgningar till en taxonomi (ESMA, 2019)

Det fjärde och sista steget vid skapandet av den nya iXBRL-rapporten är granskning och validering av rapporten. Det finns olika kontroller och regler som tillämpas under förberedelseprocessen, för att se till att rapporterna och filerna blir korrekta, fullständiga, exakta och konsekventa. Några av kontrollerna finns inkluderade direkt i taxonomin, medan några verkställs av programvaruleverantörerna som en del av kvalitetssäkringsprocessen. När rapportörerna har säkerställt sig om att rapporterna och filerna är korrekta, återstår det sista steget, att sända in och publicera rapporterna till de nationella lagren. (ESMA, 2019) Figur 13 nedan illustrerar och sammanfattar processen vid skapandet och rapporteringen av en iXBRL rapport enligt ESEF:

Figur 13: Processen vid produceringen av en iXBRL-rapport enligt ESEF (ESMA, 2019)

6 Empirisk undersökning

Till den empiriska delen av mitt examensarbete har jag valt att göra en fallstudie på en kommun, för att få en mer praktisk synvinkel på det nya rapporterings sättet. I det här kapitlet presenteras case-kommunen – Malax kommun, den valda undersökningsmetoden och tillvägagångssättet samt hur Malax kommun har valt att göra övergången till det nya rapporterings sättet.

6.1 Presentation av Malax kommun

Malax kommun är en tvåspråkig kommun med svenska som förvaltnings språk. Kommunen ligger 25 km söder om Vasa i Svenska Österbotten vid Finlands västkust. Den nuvarande kommunen bildades 1.1.1973, då de tre tidigare kommunerna Malax, Petalax och Bergö sammanslogs. Historiskt sett så har Malax över 400 år på nacken efter att den blev en självständig socken år 1607. (Malax kommun, 2020a)

Malax kommuns vision är att *"kommunen vill vara en livskraftig kommun där alla invånare ska ha tillgång till god service och möjligheter till arbete och utkomst, oberoende av i vilken del av kommunen man bor"*. Idag har Malax ca 5 500 invånare och vid årsskiftet 2019 – 2020 låg arbetslöshetsgraden på 5,4 %, vilket är på en låg nivå. Övriga nyckeltal för Malax kommuns befolkning är bland annat åldersfördelningen och språkfördelningen. Av kommunens ca 5 500 invånare var andelen yngre än 15 år 15,4 %, andelen äldre än 65 år 28,4 % och andelen invånare där emellan 56,3 %. Av invånarna är 85,1 % svenskspråkiga, 9,7 % finskspråkiga och 5,1 % pratar främmande språk. (Malax kommun, 2020a)

Malax kommun har tillsammans med grannkommunen Korsnäs gemensam hälsovårdscentral, medborgarinstitut, högstadium och gymnasium. Malax-Korsnäs hälsovårdscentral består av hälsovårdscentralen i Malax och Korsnäs hälsogård. Malax-Korsnäs Medborgarinstitut har sitt kansli i Petalax, på samma område där skolorna Högstadiet i Petalax och Gymnasiet i Petalax är belägna, eftersom det är halvvägs mellan de två kommunernas centrum. (Malax kommun, 2020b)

Figureerna 14 och 15 på följande sida är Malax kommuns officiella logo och kommunvapen:

Figur 14: Malax kommuns logo
(Malax kommun, 2020a)

Figur 15: Malax kommunvapen
(Malax kommun, 2020a)

6.2 Metod och tillvägagångssätt

Den empiriska undersökningen består av en fallstudie på hur en kommun övergår till ett nytt rapporteringsätt. En fallstudie är en typ av forskning som innebär en detaljerad och ingående analys av ett enda fall, exempelvis av en individ, av en organisation eller av en situation. (Bryman & Bell, 2017) Eftersom syftet med det här examensarbetet är att bland annat ta reda på vad övergången till digital rapportering av finansiella rapporter ställer för krav på både rapporteringen och rapportörerna, anser jag att denna forskningsdesign är en lämplig metod, i och med att den möjliggör för en detaljerad granskning av situationen.

För att utföra fallstudien har jag valt att använda mig av en deltagande observation, i form av assisterande egenskap, samt av en intervju med Malax kommuns ekonomichef. Enligt Bryman och Bell (2017) är de kvalitativa metoderna ostrukturerade intervjuer och deltagande observationer ofta förekommande tillvägagångssätt vid fallstudier, eftersom de möjliggör för en mer ingående och detaljerad granskning av ett fall. Fallstudier gör det även möjligt att kombinera flera kvalitativa metoder, vilket innebär att man med en fallstudie kan undvika att enbart förlita sig på en metod för att få fram resultat. (Bryman & Bell, 2017) Utöver fallstudien av Malax kommun har jag även valt att över e-post intervjuja andra ekonomichefer i övriga kommuner i regionen, för att ta reda på hur andra kommuner har valt att göra övergången till det nya rapporteringsättet.

6.3 Projekt för byte av ekonomisystem

Malax kommun har valt att övergå till det nya automatiserade och digitaliserade rapporteringsättet genom att byta till ett nyare ekonomisystem. Projektet för byte av ekonomisystem inleddes under våren 2020 och förväntas bli klart under hösten 2021. Själva ekonomisystemsbytet sker vid årsskiftet 2020–2021. Med det här projektet arbetar

förutom ekonomichefen även huvudbokföraren, systemleverantören samt en projektanställd. Efter ett möte med ekonomichefen och den projektanställda blev det bestämt att även jag skulle hjälpa till och fungera som assistent till projektet under den tiden som jag skriver det här examensarbetet.

Cecilia Raunio, ekonomichef vid Malax kommun, berättar (personlig kommunikation 19.10.2020) att de gör ekonomisystemsbytet för att de behöver ett nytt system som uppfyller de förutsättningar som det nya rapporteringssättet enligt Kommuninformationsprogrammet medför. Det vill säga ett ekonomisystem som klarar av att producera material i XBRL-format och som har tillräckligt med konteringsfält samt tillräckligt avancerade värdematriser och motsvarighetstabeller. Det nya ekonomisystemet ska även kunna registrera sektorsuppgifter i leverantörsregistret, eftersom sektorsuppgifterna behövs för den nya kubmodellsbokningen. Malax kommun har därför valt att byta till ekonomisystemet Unit4 Business World som systemleverantören Oy Abilita Ab erbjuder. Ekonomisystemsbytet innebär även att de moderniserar sin ekonomiförvaltning och slutar därför från och med årsskiftet att ta emot pappersfakturor (Malax kommun, 2020c).

Unit4 Business World är uppbyggt för tjänsteorganisationer inom den offentliga sektorn och systemet utgår från användarnas och organisationernas behov. I Abilitas programbroschyr står det att systemet är helt och hållet anpassat till finländsk kommunalförvaltning. Med Unit4 BW är det möjligt att få ut alla rapporter ur samma system utan extra integrationer, överföring av information eller skilda rapporteringssystem. Det anses därför vara ett praktiskt alternativ. Abilita påstår även att deras kunder inte behöver oroa sig över den tekniska delen med den automatiserade ekonomirapporteringen, såsom XBRL-taxonomin, eftersom Abilita tar hand om det. (Abilita Ab, 2020) Figur 16 nedan visar vilka delar som ingår i ERP-systemet Unit4 BW:

Figur 16: Unit4 Business World (Abilita Ab, 2020)

Malax kommun har, som tidigare nämnt, valt att byta till det nya ekonomisystemet först vid årsskiftet, vilket även innebär att alla affärshändelser för 2020 är bokförda i det gamla systemet. Raunio förklarar att bokslutsrapporteringen för 2020 kommer att göras manuellt med hjälp av de Excel-blanketter som konverterar bokslutsuppgifterna till XBRL-format. Kommunens tidsplan är att ha hela systembytet klart under hösten 2021, då budgeteringen ska tas i bruk. Dock ska konteringsuppgifterna för rapporteringen vara klart senast före första affärshändelsen bokförs på det nya året, det vill säga senast i slutet av december. Utöver det ska även en del automatkonteringar för att fördela utgifter till rätt serviceklass tas i bruk, men det sker först i samband med att bokslut 2021 uppgörs, säger ekonomichefen. (C. Raunio, personlig kommunikation 19.10.2020)

I skrivande stund har Malax kommun kommit så långt i ekonomisystemsbytet att grunduppgifterna är planerade och håller på att köras in i det nya systemet. Dessa är enligt Raunio (personlig kommunikation 19.10.2020), bland annat kostnadsställestruktur, motpart, kontoplan, projekt, användare, roller och dylika. Jag har själv i samband med planeringen av grunduppgifterna, sammanställt en motsvarighetstabell över kontoplanen från det gamla systemet till det nya (bilaga 1). Tanken med motsvarighetstabellen är att personalen snabbt ska kunna kolla upp vad det motsvarande bokföringskontot är i det nya systemet enligt den nya kontoplanen i JHS 192. Den största skillnaden är för balanskontona, som i det gamla systemet varit sexsiffriga med skilda konton för olika kostnadsställen, men som nu hädanefter ska vara fyrsiffriga och kopplas till en skild kostnadsställestruktur. Majoriteten av resultatkontona är fortsättningsvis oförändrade, men med några undantag, i och med att resultatkontona redan i det gamla systemet var fyrsiffriga.

Raunio förklarar (personlig kommunikation 19.10.2020) vidare att motsvarighetstabeller för serviceklasser och kostnadsställen är under arbete samt att det ännu ska skapas en värdematris i systemet. Därtill ska kommunen även ta i bruk frikoder för balanskontons transaktionsslag, det vill säga om det är en ökning eller minskning av kontots saldo. Frikoderna är en skild del av XBRL-formatets dimensioner i konteringen som Abilita har valt att använda sig av i ekonomisystemet. Om dessa frikoder inte skulle användas, så skulle det krävas att bokförarna aldrig skulle välja fel balanskonto, eftersom en korrigeringsbokning av balanskontot då skulle förvränga debet- och creditsaldot och då inte längre ge en korrekt bild om det är frågan om en ökning eller minskning av saldot.

(Blomqvist & Abilita Ab, 2020) Efter det ska också rollerna i systemet omfördelas så att exempelvis rätten att ladda upp uppgifter övergår från den vikarierande huvudbokföraren till ordinarie huvudbokförare. Raunio förtydligar att hon som ekonomichef, redan har rätt att godkänna uppgifter. (C. Raunio, personlig kommunikation 19.10.2020)

Personalen vid Malax kommun har, enligt Raunio (personlig kommunikation 19.10.2020) deltagit i webinarium om XBRL-rapporteringen i Unit4 BW, men det ska ännu hållas fler webinarier. Det ska även hållas en utbildning om rapporteringen i det nya systemet. Den utbildningen sker i februari 2021, då det finns riktiga och bokade affärshändelser att följa upp i det nya systemet. Personalen har även fått utbildning i hur grunduppgifter ska matas in i systemet samt hur systemet fungerar. Jag närvarade själv vid ett tillfälle när systemkonsulten kom och visade den projektanställda hur grunduppgifterna matas in i systemet. Vid det tillfället hade ekonomisystemet ännu inte installerats på kommunens datorer, så systemkonsulten demonstrerade den gången på sin egen skärm.

En annan sak som jag har hjälpt Malax kommun med, är att jag har sammanställt en checklista med viktiga datum inför den automatiserade rapporteringen (bilaga 2). I den listan har jag sammanställt publicerade datum för kommande utbildningar och infotillfällen, samt datum för när de olika rapporteringshelheterna för en räkenskapsperiod ska rapporteras. I filen som jag gav åt kommunen har jag även länkat till annan information såsom AURA-handboken, tidigare inspelade webinarier med material och publicerade föreskrifter och instruktioner till den automatiserade rapporteringen. Checklistan har jag ställt upp enligt datum, där tanken är att man lättare ska få en överblick över vilka rapporter som ska rapporteras vid ett visst tillfälle.

På frågan om Malax kommun har testat att rapportera digitalt, svarar Raunio (personlig kommunikation 19.10.2020) att Budget 2020 har rapporterats digitalt, men att den har enkla uppgifter så det fanns inget att anmärka på gällande resultatet av den testningen. Hon fortsätter med att förklara att det ännu inte har gjorts några tester på de mer komplicerade uppgifterna, eftersom det görs senare när systembytet har kommit längre på vägen och när de mest kritiska funktionerna blivit tryggade.

6.4 Intervjuer om övergången till det nya rapporteringssättet

Malax kommuns ekonomichef Cecilia Raunio svarar i intervjun (personlig kommunikation 19.10.2020) att hon hade hört om förändringen med Kommuninformationsprogrammet och det nya automatiserade och digitaliserade rapporteringssättet för något år sedan, men att det är först nu i höst som de har fått för det första information på svenska och för det andra detaljerade uppgifter. På frågan om de i samband med informationen om Kommuninformationsprogrammet fick förslag på möjliga sätt att övergå till det nya rapporteringssättet, svarar Raunio att det har getts skriftlig information om hur man kan gå till väga det första året men att det inte har kommit så mycket information om hur man ska gå tillväga sedan när Excel-filer inte längre får användas. Raunio fortsätter med att berätta att de får bäst information från sin systemleverantör, Abilita Ab.

På frågan om de upplever att övergången har varit krävande, svarar Raunio (personlig kommunikation 19.10.2020) att de på kommunen har mycket kvar innan den automatiska och digitala rapporteringen fungerar men att övergången hittills har upplevts rätt krävande, speciellt på grund av systembytet, som är ett massivt projekt för en liten ekonomienhet. Raunio förklarar att systembytet är mycket lättare eftersom hon har gjort det en gång förut, dock är det ändå svårt att hinna med löpande uppgifter samtidigt som projektet ska gå framåt. Raunio upplever att förändringsledarskapet kräver mycket tid.

Vad gäller det framtida arbetssättet så tror Raunio (personlig kommunikation 19.10.2020) att det kommer bli effektivare när allting fungerar som det ska och när personalen har lärt sig det nya systemet och de nya rapporteringskraven. Raunio ser även framemot att Statskontoret ska kunna hämta uppgifterna i realtid, eftersom man tidigare i Malax har jobbat rätt manuellt med rapporteringen till Statistikcentralen. På Malax kommun är de dock av den åsikten att en del rapporteringar kunde ha tagits bort. Raunio förklarar vidare att det ser ut att finnas två bokslutsprognoser samt att halvårsrapporteringarna verkar vara onödiga med tanke på kvartalsrapporteringen. Hon ser heller inte nyttan med alla serviceklasser, utan anser istället att det kanske kunde ha varit bättre att förenkla serviceklassificeringen, i och med att man troligen skulle få mer korrekta uppgifter på det sättet. Avslutningsvis svarar Raunio att hon tror att de största problemen och riskerna med det nya rapporteringssättet, är den stora arbetsbördan samt att personalen ska bli utbrända. (C. Raunio, personlig kommunikation 19.10.2020)

Raunio har även diskuterat en del med andra österbottniska kommuner och hon konstaterar att det finns en del olika vägar att gå. Hon tror dock att de kommuner som låter bli att byta system troligen får en större arbetsbörda än vad de har räknat med. (Personlig kommunikation 19.10.2020) För att själv ta reda på hur andra kommuner har valt att göra övergången till det nya rapporteringssättet, har jag valt att över e-post intervjua andra ekonomiansvariga i övriga kommuner i regionen. Jag har skickat ut ett e-postmeddelande med åtta frågor (bilaga 3) till fem kommuner och har fått in tre svar.

Den första frågan handlar om när kommunerna har blivit informerade om Kommuninformationsprogrammet och det nya digitaliserade och automatiserade rapporteringssättet. På den frågan svarar de tre kommunernas ekonomiansvariga enhetligt att de har fått information från Statskontoret för 2–3 år sedan, det vill säga 2017–2018. (Kommun a, personlig kommunikation 20.10.2020; Kommun b, personlig kommunikation 23.10.2020; Kommun c, personlig kommunikation 30.10.2020)

“Vilka åtgärder medför det nya rapporteringssättet för er?” På den frågan svarar den första kommunen att de ska se över kostnadsställestrukturen för att anpassa den till serviceklasserna som ska rapporteras. Ekonomichefen (personlig kommunikation 20.10.2020) fortsätter med att förklara att kommunens ekonomiprogram även ska anpassas rent tekniskt, men att deras program är relativt nytt och att deras programvaruleverantör sköter om den delen. Ekonomichefen för den andra kommunen svarar (personlig kommunikation 23.10.2020) att de kommer att använda sig av ett annat programvaruhus, som ska läsa in information från kommunens ekonomisystem och sedan anpassa informationen till det nya formatet. Ekonomichefen förklarar vidare att kommunens ekonomisystem är ganska gammalt och utvecklas inte längre och att det därmed inte kommer ha någon integrerad funktion för rapporteringen, men att systemet dock är mycket stabilt, välfungerande och användarvänligt, så att kommunen istället för att byta system, har valt att anlita en annan leverantör som ska sköta rapporteringen. Den tredje kommunen svarar vagt att det behövs systemändringar för det nuvarande systemet och möjligtvis en systemanskaffning, samt att det kan bli förändringar i kontoplanen och beräkningsstrukturen. (Kommun c, personlig kommunikation 30.10.2020)

Vad gäller tidtabellen svarar de tre kommunerna att de följer de officiella tidsramarna och att tidtabellen är stram. Den första kommunen svarar att ekonomitransaktionerna från

årsskiftet ska bokföras så att första rapporten kan skickas 30.4.2021. (Kommun a, personlig kommunikation 20.10.2020) Den andra kommunen svarar att de ska ha allting klart så fort som möjligt och att de samarbetar med leverantören och svarar på leverantörens frågor samt förser dem med uppgifter om sin bokföring. (Kommun b, personlig kommunikation 23.10.2020) Den tredje kommunen svarar att deras tidtabell följer en rapporteringshelhet i gången. De har hittills sänt in Budget 2020 till Statskontoret på det nya sättet och de ska till näst sända in TOLT-rapporten 31.12.2020. Efter det blir det kvartalsrapporterna för 30.3, 30.6, 30.9 och 31.12 och bokslutet på våren 2022. (Kommun c, personlig kommunikation 30.10.2020) Av de tre kommunerna är det bara den tredje som svarar att de har testat att rapportera digitalt. Ekonomistyrningschefen förklarar (personlig kommunikation 30.10.2020) att de har testat Budget 2020 i december 2019 och att testet lyckades bra. De ska till näst testa TOLT-rapporten den 30.11.2020 och efter det testas kvartalsrapporterna 31.1.2021. Den andra kommunen svarar att rapporteringen går via leverantören och att de då sköter om testningen. (Kommun b, personlig kommunikation 23.10.2020)

På frågan om kommunerna har upplevt att övergången har varit krävande, svarar den första kommunen jakande med motiveringen att övergången är mycket datatekniskt inriktad. (Kommun a, personlig kommunikation 20.10.2020) Den andra kommunen svarar att de ännu inte vet men att övergången hittills inte har varit så pass krävande som de har trott från början. (Kommun b, personlig kommunikation 23.10.2020) Den tredje kommunen svarar att övergången har varit krävande eftersom riktlinjerna inte har varit helt klara och att systemleverantörernas beredskap har varit utmanande för vissa. Dessutom det att sektor- och serviceklassificeringarna också ger nya utmaningar. (Kommun c, personlig kommunikation 30.10.2020)

När det gäller det framtida arbetssättet tror ekonomistyrningschefen vid den första kommunen (personlig kommunikation 20.10.2020) att det antagligen blir mera tidskrävande, i och med att rapporteringen ska ske oftare än tidigare. Ekonomistyrningschefen vid den andra kommunen svarar (personlig kommunikation 23.10.2020) att arbetssättet i det här skedet inte lär ändras så mycket, att det behövs lite mer detaljerad kontering men att det inte påverkar många personer. Ekonomistyrningschefen vid den tredje kommunen svarar (personlig kommunikation 30.10.2020) också att det till en början blir tidskrävande innan

man lärt sig det nya sättet. Ekonomicontrollern tror dock att det i framtiden blir effektivare när man har lärt sig saker och ting och när systemen har utvecklats.

Gällande kommunernas åsikter om det nya rapporteringssättet svarar de två första kommunerna att det nya rapporteringssättet är alltför omfattande, invecklat och detaljerat. (Kommun a, personlig kommunikation 20.10.2020) Ekonomichefen vid den andra kommunen (personlig kommunikation 23.10.2020) fortsätter med att förklara att man istället för att gräva ner sig i detaljer, borde fokusera på det som är väsentligt, att det som är för detaljerat brukar vara onödigt arbete. Ekonomicontrollern vid den tredje kommunen svarar (personlig kommunikation 30.10.2020) att de tycker att automatiseringen och digitaliseringen av den finansiella rapporteringen är en bra sak, att man i framtiden producerar uppgifter snabbt och effektivt och att uppgifterna även riksomfattande utnyttjas snabbare. Ekonomicontrollern fortsätter med att säga att det de första åren kan finnas utmaningar och att man ska vara uppmärksam på uppgifternas korrekthet.

Den sista frågan handlar om vad kommunerna tror att det nya rapporteringssättet kommer att medföra för risker och problem. På den frågan svarar den första kommunen (personlig kommunikation 20.10.2020) att de tror att det blir problem i jämförelser eftersom de ekonomiska siffrorna kan variera på grund av (ogjorda) periodiseringar och betalningar av återkommande kostnader, som sker på olika tidpunkter under året. Den andra kommunen svarar att problemet är att det orsakar mycket extra kostnader och att kommunen inte kommer få ut något mer av det nya rapporteringssättet, än via deras tidigare system. De får redan med nuvarande system ut mycket statistik och jämförelsesiffror samt att de använder endast en bråkdel av den informationen. (Kommun b, personlig kommunikation 23.10.2020) Den tredje kommunen svarar att det nya rapporteringssättet i framtiden inte kommer medföra några risker eller problem, eftersom saker och ting nästan alltid går att lösa. Avslutningsvis fortsätter ekonomicontrollern med att nämna att problem med tidtabellen kan vara en riskfaktor, eftersom det för stunden bland annat för systemen, finns en hel del att utveckla. (Kommun c, personlig kommunikation 30.10.2020)

7 Analys och diskussion

I det här kapitlet kommer undersökningens resultat att analyseras och sammanställas med arbetets teoretiska del och frågeställningar. Eftersom undersökningens resultat endast kommer att besvara en av frågeställningarna, kommer de övriga frågeställningarna att besvaras genom en analys av arbetets teori.

Syftet med det här examensarbetet var att ta reda på vad XBRL-rapportering är och vad övergången till digital rapportering av finansiella rapporter ställer för krav på både rapporteringen och rapportörerna. För att syftet skulle kunna uppnås, framställdes tre frågeställningar som skulle besvaras.

Den första frågeställningen var: *Vad innebär XBRL-rapportering?*

XBRL-rapportering innebär, som konstaterades i teoridelen, att finansiella rapporter rapporteras digitalt med hjälp av rapporteringsspråket XBRL. XBRL är som tidigare nämnt, en internationell standard för digital ekonomirapportering eftersom rapporteringsspråket är specifikt framställt för rapportering av ekonomisk information. XBRL gör det möjligt att överföra rapporterad information mellan olika organisationer snabbt, exakt och digitalt. (XBRL International, 2020a) Finansinspektionen (2018) poängterar att den automatiska inläsningen av data från XBRL-rapporter, gör att data kan behandlas effektivare och kontrolleras automatiskt, vilket gör att risken för fel minskar.

Arbetets teoretiska del konstaterade även att det med XBRL-rapportering, rent tekniskt, innebär att innehållet i rapporterna markeras med så kallade "taggar", som gör att det blir maskinellt läsbart. Dessa "taggar" definieras av XBRL-taxonomin, som är en typ av ordlista eller terminologi. Taxonomin väljs på basis av vilken typ av rapport det är frågan om, exempelvis så används IFRS-taxonomin vid ett IFRS-bokslut. iXBRL gör det möjligt för elektroniska dokument att bilda både maskinellt och mänskligt läsbart data. Genom att använda interaktiva iXBRL-visningsprogram, kan man direkt i en vanlig webbläsare, visa och undersöka de "taggade" rapporterna genom att klicka på de olika raderna, som då presenterar all den information som har länkats till raden i fråga. (XBRL International, 2020b)

Den andra frågeställningen var: *Hur påverkas en kommuns, i det här fallet Malax kommuns, rapportering av det nya Kommuninformationsprogrammet?*

Enligt Kommunförbundet (2017) påverkar Kommuninformationsprogrammet kommunernas rapportering genom att det medför ändringar i informationsinnehållet, formatet på uppgifterna, datainsamlingsansvaret och publicerandet av uppgifterna. Kommunerna ska för en räkenskapsperiod rapportera totalt 12 rapporteringshelheter och alla dessa ska rapporteras automatiskt och digitalt i XBRL-format till Statskontoret, som senare ska publicera rapporterna för allmänheten på granskaförvaltningen.fi-tjänsten. Rapporteringen styrs av JHS-rekommendationerna, som från och med 2021 blir bindande standarder. De väsentliga JHS-rekommendationerna gällande kommunernas ekonomi och ekonomirapportering är rekommendationerna för kontoplanen, XBRL-taxonomin, budget och ekonomiplan, rapportering av ekonomisk information, kostnadsredovisning och serviceklassificering. (Statskontoret, 2020) Den nya rapporteringen bygger på den nya kubmodellen, som betyder att alla affärshändelser ska bokas tredimensionellt på konto, serviceklass och sektor eller motpart. Detta för att det redan direkt vid bokningstillfället ska anges service och sektor, vilket då i slutändan minskar på det manuella arbetet. (Finansministeriet, 2020b)

Kommuninformationsprogrammet påverkar Malax kommuns rapportering på flera sätt. Malax kommun ska från och med 2021 rapportera enligt de nya JHS-rekommendationerna för automatisk och digital rapportering. Detta förutsätter att kommunen har bekantat sig med de nya och uppdaterade JHS-rekommendationerna och tillämpar dem vid rapporteringen. Kommuninformationsprogrammet och den nya rapporteringen består av, som tidigare nämnt, 12 rapporteringshelheter i form av XBRL-tabellunderlag (Finansministeriet, 2020b). Malax kommun behöver då ett nytt ekonomisystem som gör det möjligt för dem att producera material automatiskt och digitalt i XBRL-format. Ekonomisystemet ska även kunna registrera all den information som behövs till de 12 rapporteringshelheterna, det vill säga att systemet har tillräckligt med konteringsfält, tillräckligt avancerade motsvarighetstabeller och värdematriser samt att det kan registrera sektorsuppgifter och serviceklassifikationer, som behövs för bokningar enligt kubmodellen.

Eftersom systemleverantören Abilita sköter den tekniska delen med XBRL-taxonomin och ser till att rapporteringen från ekonomisystemet fungerar, behöver Malax kommun endast fundera på rapporternas innehåll och vad som krävs för att få med allt. Exempelvis behöver Malax kommun, och de övriga kommunerna, se över bland annat kostnadsställestrukturen

för att anpassa den till serviceklasserna, samt registrera den nya kontoplanen i ekonomisystemet.

Rapporteringen och det framtida arbetssättet vid Malax kommun blir troligen effektivare med det nya systemet, i och med att kommunen inte längre behöver rapportera manuellt då Statskontoret hädanefter kan hämta uppgifter i realtid. En effektivare och automatisk rapportering med direkt tillgång till uppgifter är ju det faktum själva syftet med hela Kommuninformationsprogrammet.

Efter en kort titt på de övriga kommunernas svar gällande åtgärder för det nya rapporteringssättet, kan jag konstatera att de flesta kommunerna väljer att delegera det tekniska ansvaret till programvaruleverantörer. Det tekniska ansvaret delegeras antingen till kommunens egen ekonomisystemsleverantör, som ser till att ekonomisystemet anpassas till den nya rapporteringen, eller till utomstående programvaruleverantörer, som hämtar uppgifterna från kommunernas ekonomisystem och sedan rapporterar dem genom sina system. Genom att delegera det tekniska ansvaret kan kommunerna fokusera på förändringarna i rapporternas innehåll och se till att JHS-rekommendationerna tillämpas.

Den tredje och sista frågeställningen var: *Hur påverkas ett företags rapportering av den nya ESEF-standarden?*

Som det konstaterades i teoridelen medför ESEF-standarden endast förändringar i rapporternas format. Det innebär att de noterade företagen ska följa instruktionsdokumenten vid övergången till den nya rapporteringen. Övergången förutsätter dock att de noterade företagen har sådana ekonomi- och affärssystem som kan tillämpa XBRL-formatet. De instruktionsdokument som ESMA har gett ut, består i det stora hela av fyra steg som företagen ska utföra. De noterade företagen ska i steg ett bekanta sig med kraven i ESEF och med ESEF-taxonomin. I steg två ska företagen skapa en korrelationstabell mellan IFRS redovisningarna och ESEF-taxonomin samt utreda behov för utvidgningar till branschspecifika poster. Steg tre är att tillämpa taxonomin samt att skapa de nödvändiga utvidgningarna och förankra dem till den befintliga taxonomin. De noterade företagen ska slutligen i steg fyra granska och validera rapporterna så att innehållet och filerna är fullständiga, korrekta, konsekventa och exakta.

Efter säkerställd kontroll kan företagen sända in sina rapporter till de nationella lagren. (ESMA, 2019)

Precis som kommunerna, antar jag att även företagen väljer att delegera det här tekniska ansvaret åt sina programvaruleverantörer. XBRL och det digitala formatet är ett väldigt komplicerat ämne, som jag tycker är svårt att förstå sig på. Det skulle vara väldigt tidskrävande för ekonomipersonal, både inom den offentliga och den privata sektorn, att först lära sig hur det digitala i grund och botten fungerar, för att sedan kunna införa det till ekonomisystemen och få rapporteringen att fungera.

I Finland sker automatiseringen och digitaliseringen av de finansiella rapporterna både för kommuner och noterade företag, med den skillnaden att det för kommunernas del innebär en uppdaterad ekonomirapportering med nya standarder och nya digitala rapporter, jämfört med företagens oförändrade rapporter men i elektroniskt format. Rapporternas format är dock det samma, XBRL-format, som även används runtom i världen vid rapportering av olika finansiella rapporter.

Sammanfattningsvis kan jag även konstatera att kommunerna har upplevt övergången till digital rapportering som krävande, just eftersom det är datatekniskt inriktat samt att de riktlinjer som funnits för Kommuninformationsprogrammet inte har varit helt fullständiga. Därtill upplever Malax kommun att det har varit krävande eftersom ett ekonomisystemsbyte är ett stort projekt för en liten enhet, samtidigt som det ska kombineras med kommunens löpande uppgifter och arbetet med att tillämpa Kommuninformationsprogrammet. Flera av de tillfrågade kommunerna är även av den åsikten att det nya rapporterings sättet är alltför omfattande, invecklat och detaljerat och de tycker att en del av rapporteringshelheterna skulle kunna lämnas bort. Som exempel på överflödiga rapporter nämns de två bokslutsprognoserna, som långt liknar varandra och att det då kunde räcka med en av dem, och halvårsrapporteringarna, som kommunerna anser kunde lämnas bort med tanke på kvartalsrapporteringarna. Överlag tycker kommunerna ändå att automatiseringen och digitaliseringen av de finansiella rapporterna är en bra sak, som kommer att förenkla och effektivisera arbetet i framtiden.

När det kommer till risker och problem med Kommuninformationsprogrammet anser kommunerna att det orsakar extra kostnader, en stor arbetsbörda, invecklade rapporter och risk för att personal blir utbränd. För att kontrollera dessa svar sökte jag fram övriga

källor. Jag hittade en enkät som Kommunförbundet har gjort, där kostnaderna och kommunsektorns syn på förnyelsens fördelar utreddes. Resultatet i den enkäten var att kommunerna ansåg att granskningar och korrigeringar innebar extra kostnader och extra arbete även efter att systemen tagits i bruk, samt att det största hindret för att uppnå produktivitetsfördelar var invecklade rapporter och ett oändligt systemarbete kring dem, med avstämning, korrigering av fel och underhåll. (Kommunförbundet, 2020) Jag kan då även konstatera att enkätens svar och de svar som jag fick i intervjuerna stämmer överens, Kommuninformationsprogrammets risker och problem är extra kostnader och extra arbete, åtminstone till en början.

7.1 Reliabilitet och validitet

Reliabilitet handlar om hur tillförlitligt resultatet från en undersökning är, det vill säga om resultatet blir detsamma om undersökningen görs igen eller om det är slumpmässigt eller påverkas av tillfälligheter. Validitet å andra sidan har att göra med ifall slutsatserna som dras från en undersökning är giltiga eller inte, med andra ord om undersökningen har mätt det som den var tänkt att mäta. Reliabilitet och validitet är med andra ord kriterier vid bedömningen av en undersöknings kvalitet. Reliabiliteten och validiteten riktar sig mer mot kvantitativa undersökningar, eftersom de båda begreppen i grunden handlar om hur noggranna och tillförlitliga mätningarna är. Många forskare lägger därför inte så stor vikt på dessa begrepp vid kvalitativa undersökningar och kvalitativa fallstudier, eftersom man vid en kvalitativ forskning lägger fokus på ord och inte på siffror. (Bryman & Bell, 2017)

Vid en upprepning av samma fallstudie under samma förutsättningar borde resultatet bli det samma, eftersom det baserar sig på en observation av en genomförd process, vilket då gör att reliabiliteten höjs. Dock kan reliabiliteten försämrans om fallstudien görs vid ett senare tillfälle, eftersom resultatet även framkommit från intervjuobjektens kunnande och åsikter vid en viss tidpunkt, vilka kan ändras med tiden vartefter att ny kunskap uppstår. Validiteten på fallstudien anses vara tillfredsställande eftersom studien svarar på den frågeställningen om kommunernas rapportering, som den var ämnad att göra.

8 Avslutning

Syftet med det här examensarbetet var att ta reda på vad XBRL-rapportering är och vad övergången till digital rapportering av finansiella rapporter ställer för krav på både rapporteringen och rapportörerna. Målet med det här examensarbetet var att få en tydligare bild av hur den digitala rapporteringen av finansiella rapporter kommer att se ut härnäst. För att uppnå och besvara arbetets syfte och frågeställningar, valde jag att i arbetets teoretiska del titta närmare på ämnena digital ekonomiförvaltning, XBRL-rapportering, offentliga sektorns rapportering och Kommuninformationsprogrammet samt privata sektorns rapportering och ESEF-standarden.

Arbetets empiriska del bestod av en fallstudie av mitt case – Malax kommun, med målet att ta reda på hur kommunens rapportering påverkas av Kommuninformationsprogrammet och den nya rapporteringen. I empirin framkom valet av metod och tillvägagångssätt, en presentation av kommunen, en beskrivning av den observerade situationen, kommunens projekt för ekonomisystemsbyte och min roll i det projektet samt en presentation och sammanställning av svaren från de utförda intervjuerna. Utöver att intervjua Malax kommuns ekonomichef, Cecilia Raunio, valde jag även att sända ut öppna intervjufrågor till fem ekonomichefer i övriga kommuner i regionen, för att ta reda på hur andra kommuner ha valt att göra övergången till det nya rapporteringssättet. Av de fem tillfrågade kommunerna fick jag in tre svar, som tursamt nog varierade en aning och lyfte fram variationer vid sätten att övergå till det nya rapporteringssättet.

Målet med fallstudien var att besvara en av arbetets tre frågeställningar, som den även gjorde. För att sammanfatta resultatet av undersökningen kan jag konstatera att kommunens rapportering påverkas på så sätt att den ska tillämpa uppdaterade standarder gällande både rapporternas format och innehåll, samtidigt som den elektroniska rapporteringen även förutsätter att kommunerna har en digital ekonomiförvaltning och använder sådana ekonomisystem som kan rapportera digitalt i XBRL-format. Även om Malax kommuns projekt för ekonomisystemsbyte ännu inte är fullbordat, tycker jag ändå att jag i den här undersökningen har fått fram bra svar.

Arbetets två övriga frågeställningar besvarades genom att analysera teorin om dem. Orsaken till att det i det här arbetet inte gjordes någon studie för att svara på frågeställningen om företagens rapportering, är att detta arbete då skulle ha blivit alltför

omfattande och tidskrävande. Eftersom det för företagens del endast är formatet på rapporterna som ändras, valde jag att fokusera min studie på kommunernas rapportering, som genomgår en utveckling av hela ekonomirapporteringen. XBRL och ESEF är båda två väldigt aktuella ämnen som det publiceras många nya och trovärdiga källor om. Därför anser jag också att arbetets frågeställningar om dessa ämnen bra kunde besvaras genom att analysera teorin kring dem. Jag är nöjd med den fallstudie och analys som jag har gjort och med de slutsatser som jag har kunnat dra. Dock skulle jag gärna ha velat titta lite närmare på hur det egentligen ser ut när man använder XBRL-format och interaktiva iXBRL-visningsprogram, men det var heller ännu inte möjligt under den tiden som jag deltog i Malax kommuns projekt.

Jag vill slutligen även tacka Malax kommun för att jag har fått närvara i deras projekt och fått ta del av deras förberedande arbete för att kunna skriva det här examensarbetet. Jag ser framemot att få titta närmare på de nya rapporterna när de publiceras.

8.1 Förslag till vidare studier

Som förslag på vidare studier kunde man i ett senare skede även ta reda på hur kommunernas rapportering har upplevts efter att allt blivit klart. Man kunde då undersöka om det har varit några problem vid rapporteringen, ta reda på vad kommunerna har för åsikter efteråt samt kolla upp om rapporteringshelheterna förblir de samma som de är nu eller om de ändras på något sätt.

Ett annat förslag på fördjupning är att ta reda på när och hur övriga rapporteringsskyldiga i Finland övergår till XBRL-format och digital rapportering. Man kunde då ta reda på vilka organisationsformer som är näst i tur, både inom den privata och den offentliga sektorn, samt redogöra för när alla finländska finansiella rapporter ska rapporteras digitalt.

Källförteckning

- Abilita Ab. (2020). *Unit4 Business World och XBRL*. Hämtat från Abilita: https://www.abilita.fi/se/losningar/kommunernas_erp_losning.html den 28 oktober 2020
- Berggård, J. (2018a). *Företagsekonomi – från begrepp till beslut* (7:e uppl.). Stockholm: Sanoma Utbildning.
- Berggård, J. (2018b). *Praktisk affärsekonomi för chefer och entreprenörer*. Jelgava: Roos & Tegnér.
- Blomqvist, M., & Abilita Ab. (den 10 september 2020). *Praktisk information och tips om XBRL-rapporteringen*. Hämtat från Abilita: https://www.abilita.fi/se/aktuellt/Praktisk_information_och_tips_om_XBRL_rapporteringen_323.html den 29 oktober 2020
- Bokföringsnämndens kommunsektion. (2019). *Allmän anvisning om upprättande av bokslut och verksamhetsberättelse för kommuner och samkommuner* (5:e uppl.). Helsingfors: Finlands Kommunförbund.
- Bryman, A., & Bell, E. (2017). *Företagsekonomiska forskningsmetoder* (3:e uppl.). Stockholm: Liber.
- Cascarino, R. (2012). *Auditor's guide to IT auditing* (2:a uppl.). Hoboken, N.J.: Wiley.
- EDI Basics. (2020). *What is EDI (Electronic Data Interchange)?* Hämtat från EDI Basics: <https://www.edibasics.com/what-is-edi/> den 8 september 2020
- ESMA. (den 28 februari 2019). *Tutorial on the European Single Electronic Format*. Hämtat från ESMA: <https://www.esma.europa.eu/policy-activities/corporate-disclosure/european-single-electronic-format> den 14 oktober 2020
- ESMA. (2020). *European Single Electronic Format*. Hämtat från ESMA: <https://www.esma.europa.eu/policy-activities/corporate-disclosure/european-single-electronic-format> den 9 oktober 2020
- Finansinspektionen. (den 29 november 2018). *XBRL*. Hämtat från Finansinspektionen: <https://www.finanssivalvonta.fi/sv/rapportering/Rapporteringshelheter/rapportering-av-ekonomisk-stallning-och-risker/Instruktioner-for-rapportering/xbml/> den 11 september 2020
- Finansinspektionen. (2020). *ESEF – European Single Electronic Format – ett gemensamt europeiskt elektroniskt rapporteringsformat för noterade bolag från och med boksluten 2020*. Hämtat från Finansinspektionen: <https://www.finanssivalvonta.fi/sv/Kapitalmarknaden/Emittenter-och-investerare/esef-xml/> den 13 oktober 2020
- Finansministeriet. (den 26 september 2018). *Kommunernas skolningsprogram gällande automatiserad finansiell rapportering 26.9*. Hämtat från Finansministeriet: <https://vm.videosync.fi/koulutus-26-09-sw?seek=1> den 23 september 2020

- Finansministeriet. (2020a). *Kommunikationsprogrammet*. Hämtat från Finansministeriet: <https://vm.fi/sv/kommunikationsprogrammet> den 21 september 2020
- Finansministeriet. (2020b). *Kuntien ja kuntayhtymien automaattisen talousraportoinnin käsikirja (AURA)*. Hämtat från Finansministeriet: <https://www.valtiokonttori.fi/maaraykset-ja-ohjeet/kuntien-ja-kuntayhtymien-automattisen-talousraportoinnin-kasikirja-aura/#06bd5cbb> den 29 september 2020
- Finlands Kommunförbund, Björkwall, J., Valkeinen, T., & Vuorento, R. (2013). *Kommunekonomin – nyckeln till ekonomisk planering* (3:e uppl.). Helsingfors: Finlands Kommunförbund.
- IFRS Foundation. (2017). *List of IFRS Standards*. Hämtat från IFRS: <https://www.ifrs.org/issued-standards/list-of-standards/> den 9 oktober 2020
- IFRS Foundation. (2018). *Who uses IFRS Standards?* Hämtat från IFRS: <https://www.ifrs.org/use-around-the-world/use-of-ifrs-standards-by-jurisdiction/#filing> den 8 oktober 2020
- JUHTA. (2020). *Översikt över JHS-rekommendationer*. Hämtat från JHS: <http://www.jhs-suositukset.fi/web/guest/jhs/recommendations/abstracts> den 24 september 2020
- Kommunförbundet. (2017). *Kommunikationsprogrammet genomförs 2020*. Hämtat från Kommunförbundet: <https://www.kommunforbundet.fi/aktuellt/2017/kommunikationsprogrammet-genomfors-2020> den 14 september 2020
- Kommunförbundet. (den 8 oktober 2020). *Enkät: Kommunerna tror inte på den automatiska ekonomiska rapporteringens fördelar*. Hämtat från Kommuntorget: <https://kommuntorget.fi/it-och-information/enkat-kommunerna-tror-inte-pa-den-automatiska-ekonomiska-rapporteringens-fordelar/> den 11 november 2020
- Lemonsoft Oy. (2016). *Affärssystem*. Hämtat från Lemonsoft: <https://www.lemonsoft.fi/affarssystem/> den 7 september 2020
- Malax kommun. (2020a). *Allmän information om Malax*. Hämtat från Malax: <https://www.malax.fi/forvaltning-och-politik/allman-information-om-malax> den 19 oktober 2020
- Malax kommun. (2020b). *Bokslut 2019*. Malax: Malax kommun.
- Malax kommun. (den 5 november 2020c). Malax moderniserar ekonomiförvaltningen. *Malax kommuns infoblad* (3), s. 4.
- Martens, C. v. (1996). *Bokföringslagen i kommuner och samkommuner*. Helsingfors: Finlands Kommunförbund.
- Marton, J., Lumsden, M., Lundqvist, P., & Petterson, A. (2013). *IFRS – i teori och praktik* (3:e uppl.). Stockholm: Sanoma Utbildning.

- Microsoft. (den 1 april 2020). *Create Reports with XBRL*. Hämtat från Microsoft: <https://docs.microsoft.com/en-US/dynamics365/business-central/bi-create-reports-with-xbrl> den 10 september 2020
- Nationalencyklopedin. (u.å. a). *e-handel*. Hämtat från Nationalencyklopedin: <http://www.ne.se.ezproxy.novia.fi/uppslagsverk/encyklopedi/lång/e-handel> den 8 september 2020
- Nationalencyklopedin. (u.å. b). *ekonomi*. Hämtat från Nationalencyklopedin: <http://www.ne.se.ezproxy.novia.fi/uppslagsverk/encyklopedi/lång/ekonomi> den 2 september 2020
- Nationalencyklopedin. (u.å. c). *förvaltning*. Hämtat från Nationalencyklopedin: <http://www.ne.se.ezproxy.novia.fi/uppslagsverk/encyklopedi/lång/förvaltning> den 2 september 2020
- Samara, T. (2015). *ERP and Information Systems: Integration or Disintegration*. London: ISTE.
- SAP. (2017). *Vad är ERP?* Hämtat från SAP: <https://www.sap.com/sweden/products/what-is-erp.html#> den 7 september 2020
- Skärvad, P.-H., & Olsson, J. (2015). *Företagsekonomi 100: Faktabok* (17:e uppl.). Stockholm: Liber.
- Statskontoret. (den 3 januari 2020). *Instruktion om insändning av ekonomisk information till Kommunekonomins informationstjänst och hantering av information i godkännandetjänsten*. Hämtat från Statskontoret: <https://www.valtiokonttori.fi/sv/tjanst/kommunekonomins-informationstjanst-instruktioner-och-utbildning/https://www.valtiokonttori.fi/sv/tjanst/kommunekonomins-informationstjanst-instruktioner-och-utbildning/> den 24 september 2020
- Statskontoret. (2020). *Rapportering av ekonomisk information*. Hämtat från Statskontoret: https://www.valtiokonttori.fi/sv/tjanst/rapportering-av-ekonomiska-information/#allmant_rapportering-via-servicekanalen-suomi-fi den 28 september 2020
- Strandberg, B., & Kommunförbundet. (den 17 april 2020). *Allmänt och aktuellt om den automatiserade ekonomirapporteringen 17.4*. Hämtat från Kunta.tv: <https://www.kunta.tv/allmant-och-aktuellt-om-den-automatiserade-ekonomirapporteringen/> den 23 september 2020
- Tomperi, S. (2020). *Käytännön kirjanpito* (28:e uppl.). Helsingfors: Edita Publishing.
- Visma Ab. (2020). *Affärssystem som lyfter er verksamhet*. Hämtat från Visma: <https://www.visma.se/affarssystem/> den 7 september 2020
- XBRL International. (2020a). *An Introduction to XBRL*. Hämtat från XBRL: <https://www.xbrl.org/the-standard/what/an-introduction-to-xbrl/> den 10 september 2020

XBRL International. (2020b). *iXBRL*. Hämtat från XBRL: <https://www.xbrl.org/the-standard/what/ixbrl/> den 12 september 2020

Östberg, J. (2008). *Finansiell rapportering i XBRL*. Hämtat från XML Sweden: <http://www.xml.se/xbrl/index.html> den 10 september 2020

Finlands författningssamling

Aktiebolagslag 21.7.2006/624

Hämtat från: www.finlex.fi

den 5 oktober 2020

Bokföringslag 30.12.1997/1336

Hämtat från: www.finlex.fi

den 17 september 2020

Kommunallag 10.4.2015/410

Hämtat från: www.finlex.fi

den 16 september 2020

Regeringens proposition RP 60/2019 rd

Hämtat från: www.eduskunta.fi

den 22 september 2020

Riksdagens svar RSv 60/2019 rd – RP 60/2019 rd

Hämtat från: www.eduskunta.fi

den 22 september 2020

Värdepappersmarknadslag 14.12.2012/746

Hämtat från: www.finlex.fi

den 7 oktober 2020

Europeiska unionens författningssamling

Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/50/EU

Hämtat från: www.eur-lex.europa.eu

den 13 oktober 2020

Kommissionens delegerade förordning (EU) 2018/815

Hämtat från: www.eur-lex.europa.eu

den 13 oktober 2020

Kommissionens delegerade förordning (EU) 2019/2100

Hämtat från: www.eur-lex.europa.eu

den 13 oktober 2020

Figurförteckning

Figur 1: Företagets ekonomisystem (Berggård, 2018a)	4
Figur 2: ERP-systemet Visma.net (Visma Ab, 2020)	6
Hämtat från: https://www.visma.se/affarssystem/	
den 7 september 2020	
Figur 3: Den manuella affärsdokumentsprocessen (EDI Basics, 2020)	8
Hämtat från: https://www.edibasics.com/what-is-edi/	
den 8 september 2020	
Figur 4: Affärsdokumentsprocessen vid EDI (EDI Basics, 2020)	8
Hämtat från: https://www.edibasics.com/what-is-edi/	
den 8 september 2020	
Figur 5: Resultaträkning med iXBRL-format (XBRL International, 2020b)	12
Hämtat från: https://www.xbrl.org/the-standard/what/ixbrl/	
den 12 september 2020	
Figur 6: Affärsdokument med iXBRL-format (XBRL International, 2020b)	13
Hämtat från: https://www.xbrl.org/the-standard/what/ixbrl/	
den 12 september 2020	
Figur 7: Kommunens redovisning (Martens, 1996)	15
Figur 8: Kommunens bokslutshelhet (Bokföringsnämndens kommunsektion, 2019)	17
Figur 9: Processen för rapportering och utnyttjande av ekonomiuppgifter (Finansministeriet, 2018)	19
Hämtat från: https://vm.videosync.fi/koulutus-26-09-sw?seek=1	
den 23 september 2020	
Figur 10: Tidtabell för genomförandet och rapporteringen i kommunerna (Strandberg & Kommunförbundet, 2020)	22
Hämtat från: https://www.kunta.tv/allmant-och-aktuellt-om-den-automatiserade-ekonomirapporteringen/	
den 23 september 2020	
Figur 11: Kartläggning av redovisningsposter till en taxonomi (ESMA, 2019)	36
Hämtat från: https://www.esma.europa.eu/policy-activities/corporate-disclosure/european-single-electronic-format	
den 14 oktober 2020	
Figur 12: Utvidgningar till en taxonomi (ESMA, 2019)	36

Hämtat från: <https://www.esma.europa.eu/policy-activities/corporate-disclosure/european-single-electronic-format>

den 14 oktober 2020

Figur 13: Processen vid produceringen av en iXBRL-rapport enligt ESEF (ESMA, 2019) .. 37

Hämtat från: <https://www.esma.europa.eu/policy-activities/corporate-disclosure/european-single-electronic-format>

den 14 oktober 2020

Figur 14: Malax kommuns logo (Malax kommun, 2020a)..... 39

Hämtat från: <https://www.malax.fi/forvaltning-och-politik/allman-information-om-malax>

den 19 oktober 2020

Figur 15: Malax kommunvapen (Malax kommun, 2020a)..... 39

Hämtat från: <https://www.malax.fi/forvaltning-och-politik/allman-information-om-malax>

den 19 oktober 2020

Figur 16: Unit4 Business World (Abilita Ab, 2020)..... 40

Hämtat från: https://www.abilita.fi/se/losningar/kommunernas_erp_losning.html

den 28 oktober 2020

Tabellförteckning

Tabell 1: Kommunernas nya rapporteringshelheter 29

Motsvarighetstabell för kontoplanerna i gamla och nya ekonomisystemen

Gamla	Nya	Gamla	Nya	Gamla	Nya
100101	1005	161924		281303	2541
101101	1100	142801	1761	252501	2540
101301	1115	161801	1810	281401	2545
101302	1116	161802	1808	281403	2545
101303	1116	161803	1805	252601	2549
112201	1116	161804	1808	281601	2570
101501	1130	161805	1807	281602	2571
101502	1130	161809	1809	281605	2579
101701	1160	161409	1829	281621	2572
101702	1170	142503		281622	2573
101704	1170	164101	1900	281631	2578
101901	1195	164111	1921	281632	2577
102105	1215	164112	1922	281633	2576
102106	1215	164113	1923	281641	2574
102404	1239	164114	1924	281642	2575
102408	1239	164131	1925	281651	
102409	1239	164133	1926	281660	2580
102411	1239	204101	2040	281801	2556
102412	1239	204102	2040	281802	2557
102414	1239	205101	2050	281803	2558
102416	1239	205102	2050	281804	2559
140310	1406	221101	2100	281805	
140311	1402	221102	2100	281806	
140312	1403	260310	2306		2561
140313	1404	260311	2302	281807	2563
140315	1407	260312	2303		2564
140318	1405	260313	2304	281811	2560
140321	1401	260315	2307	281901	2589
160102	1500	260318	2305	281902	2581
141101	1500	260321	2301	281971	2586
161015	1721	260972	2332	281981	2585
161037	1728	260973	2331	281990	2582
161038	1722	260974		281501	2590
161039	1729	280201	2410	281503	2590
161050	1723	280202	2410	281698	2595
161071		280203	2410	281699	2595
161080	1724	280301	2420	252744	2595
161083	1725	280701	2469	281504	2597
161084	1726	280702	2469	281509	2599
161086		281002	2500	3001	3001
161093	1727	281004	2500	3003	3003
142101	1730	281005	2500	3056	3056
142103	1730	281101	2511	3058	3058
142105	1728	281102	2511	3060	3060
142121	1735	281103	2511	3086	3086
161901	1761	281105	2511	3090	3090
161919	1800	281201	2516	3091	3091

Gamla	Nya
3099	3099
3100	3100
3111	3111
3115	3115
3130	3130
3132	3132
3133	3133
3134	3134
3135	3135
3138	3138
3139	3139
3140	3140
3211	3211
3220	3220
3240	3240
3241	3241
3274	3274
3285	3285
3286	3286
3287	3287
3290	3290
3294	3294
3297	3297
3320	3320
3327	3327
3330	3330
3331	3331
3334	3334
3336	3336
3410	3410
3420	3420
3425	
3430	3430
3460	3460
3501	3501
3507	3507
3508	3508
3510	3510
3530	3530
3533	3533
3534	3534
3535	3535
3540	3540
3580	3580
3720	3710
4001	4001
4002	4002
4003	4003
4005	4005

Gamla	Nya
4006	4006
4007	4007
4009	4009
4010	4010
4048	
4061	
4230	4080
4240	4081
4100	4100
4125	
4150	4150
4155	4155
4160	4160
4170	4170
4300	4300
4310	4305
4320	4310
4340	4340
4341	4341
4342	4342
4343	
4344	4344
4346	4346
4350	4350
4361	4361
4370	4370
4380	4380
4390	4390
4400	4400
4410	4410
4420	4420
4421	4421
4430	4430
4431	4431
4432	4432
4434	4434
4436	4436
4440	4440
4450	4450
4460	4460
4470	4470
4477	4477
4500	4500
4502	4502
4505	4505
4510	4510
4520	4520
4530	4530
4533	4533

Gamla	Nya
4536	4536
4550	4550
4560	4560
4570	4570
4572	4572
4574	4574
4580	4580
4590	4590
4600	4600
4603	4603
4604	4604
4635	4635
4670	4670
4700	4700
4710	4710
4721	4721
4726	4726
4730	4730
4741	4741
4742	4742
4750	4750
4800	4800
4820	4820
4825	4825
4840	4840
4860	4860
4910	4910
4925	4925
4932	4932
4933	4933
4940	4940
5000	5000
5100	5100
5200	5200
5855	5501
5857	5502
5860	5701
5890	5890
6000	6040
6100	6100
6110	6115
6120	6120
6130	6130
6140	6140
6211	
6212	
6302	
6310	6310
6320	6320

Gamla	Nya
6380	6380
7110	7110
7130	7130
7140	7140
7150	7150
7230	7230
8550	8550
8800	8800

Checklista vid den automatiserade rapporteringen**Kommande utbildningar/infotillfällen (på finska):**

Datum:	Tid:	Händelse:
29.10.2020	12.00 - 16.00	Webbinarium
16.11.2020	12.00 - 15.00	Webbinarium

[Statskontorets evenemangskalender](#)**Beskrivning med länk:**[Automatisoitu talousraportointi – pian osa kuntien arkea!](#)[Muutoksia ja mahdollisuuksia automatisoidussa talousraportoinnissa](#)**Rapportering:**

Datum:	Rapport:	Period:	Beskrivning:
15.1.20XX	KTAS	årligen	budget och ekonomiplan
30.4.20XX	KKNR	kvartal 1	kommunens kvartalsrapportering
30.4.20XX	KLTR	kvartal 1	utfallsrapport för affärsverk och balansheten för vattenförsörjningen
15.8.20XX	KKNR	kvartal 2	kommunens kvartalsrapportering
15.8.20XX	KLTR	kvartal 2	utfallsrapport för affärsverk och balansheten för vattenförsörjningen
15.8.20XX	KTPE	årligen	kommunens bokslutsprognos
31.10.20XX	KKNR	kvartal 3	kommunens kvartalsrapportering
31.10.20XX	KLTR	kvartal 3	utfallsrapport för affärsverk och balansheten för vattenförsörjningen
31.12.20XX	TOLT	årligen + vid förändringar	dotter- och intressesamfund, affärsverk och balansheten för vattenförsörjningen
25.1.20XX+1	KKTPA	årligen	kommunens bokslutsuppskattning
25.1.20XX+1	KLTPA	årligen	affärsverkens och balansheten för vattenförsörjningens bokslutsuppskattning
15.4.20XX+1	KKNR	kvartal 4	kommunens kvartalsrapportering
15.4.20XX+1	KLTR	kvartal 4	utfallsrapport för affärsverk och balansheten för vattenförsörjningen
15.4.20XX+1	KKTR	årligen	finansieringsanalys
15.4.20XX+1	KKOTR	årligen	kommunkoncernens bokslutsrapportering
31.5.20XX+1	KKTPP	årligen	kommunens bokslutsuppgifter per serviceklass
31.5.20XX+1	TOTT	årligen	uppgifter om ekonomin i de olika undervisningsenheterna
31.5.20XX+1	KKYTT	årligen	kompletterande övriga ekonomiska uppgifter för kommunens bokslut

Annan info:[AURA-handboken](#)[Tidigare utbildningar med inspelningar och material](#)[Videor](#)[Föreskrifter och instruktioner](#)

Hej!

Jag heter Freja Söderblom och studerar till tradenom vid Yrkeshögskolan Novia. Jag håller just nu på att skriva mitt examensarbete som handlar om Kommuninformationsprogrammet och den nya automatiserade och digitaliserade rapporteringen. Syftet med arbetet är att ta reda på hur en kommuns rapportering påverkas av det nya Kommuninformationsprogrammet.

Jag har nedan sammanställt 8 frågor och jag skulle vara tacksam för om ni kunde svara på dem. Svaren kommer att användas i jämförande syfte och kommunen är anonym. Frågorna kan ni besvara skriftligen genom att svara på detta mail senast fredag 30.10.2020.

Intervjufrågor:

1. När och hur fick ni veta om det nya automatiserade och digitaliserade rapporteringssättet?
2. Vilka åtgärder medför det nya rapporteringssättet för er?
3. Hur ser er tidtabell ut? När ska ni ha allt klart?
4. Har ni testat att rapportera digitalt? I så fall när och hur gick det?
5. Upplever ni att övergången har varit krävande? Varför/varför inte?
6. Hur tror ni att ert arbetssätt kommer se ut härnäst? (t.ex. effektivare? mer tidskrävande?)
7. Vad har ni för åsikter om det nya rapporteringssättet?
8. Tror ni att det nya rapporteringssättet kommer att medföra risker och/eller problem? Vilka? Hur?

Tack så mycket på förhand!

Med vänliga hälsningar,

Freja Söderblom